

Valtuusto 14.12.2022

TALOUSARVIO JA -SUUNNITELMA 2023 - 2025

Sisällysluettelo

ALKUSANAT	2
HYVINVOINTIALUEUUDISTUS	3
SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON VALTAKUNNALLISET TAVOITTEET	4
PELASTUSTOIMEN VALTAKUNNALLISET STRATEGISET TAVOITTEET	4
VALTION RAHOITUKSEN MÄÄRÄYTYMINEN	5
VARSINAIS-SUOMEN HYVINVOINTIALUEEN ORGANISOITUMINEN	7
VARSINAIS-SUOMEN VÄESTÖN, PALVELUJÄRJESTELMÄN JA PALVELUTARPEEN TILANNEKUVA SIIRTYMÄVAIHEESSA	7
HYVINVOINTIALUESTRATEGIA	9
STRATEGISET TAVOITTEET VUODELLE 2023	9
Varhan strategiset tavoitteet vuodelle 2023	10
HYVINVOINTIALUEKONSERNI	16
Tytäryhteisöjen tavoitteet vuodelle 2023	17
RISKIENARVIOINTI JA -HALLINTATOIMET	17
TULOSLASKELMAOSA	21
Talousarvion rakenne ja valmisteluprosessi	21
Käyttösuunnitelmat	21
Talousarvion laadintaperusteet	22
Talousarvion sitovuus	23
Talousarvioesityksen muodostuminen	24
Suunnitelmavuodet 2024 – 2025	26
TALOUSARVIO 2023 TULOSALUEITTAIN	28
Sosiaali- ja terveyspalvelut	28
Ikääntyneiden palveluiden tulosalue	30
TYKS Sairaalapalveluiden tulosalue	31
Pelastuspalveluiden tulosalue	32
Konsernipalvelujen tulosalue	34
Järjestämisen palvelut tulosalue	35
INVESTOINTIOSA	36
RAHOITUSOSA	43

ALKUSANAT

Hyvinvointialueen talousarvio ja suunnitelma valmisteltu epävarmoista lähtökohdista

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen ensimmäinen talousarvio on nimensä mukaisesti arvio. Olemme laatineet talousarvion varsin poikkeuksellisissa olosuhteissa. Aloittaessamme talouden näkyvyys on monella tavalla sumuinen mutta lähdemme hyvin innostuneena tekemään töitä kohti tavoitteitamme. Työtä on paljon ja tarvitaan kärsivällisyyttä ratkoa vastaan tulevia haasteita.

Tehtyyn tulo- ja menoarvioon liittyy runsaasti epävarmuuksia. Lähtötietoina käytetyt kuntien talousarviot ovat ylittymässä ja uuden rahoitusmallin mekanismit ovat sellaiset, että hyvinvointialueen ensimmäisenä vuonna syntyy merkittävä alijäämä. Hyvinvointialueille esitettävä rahoitus ei kata siirtyviä kustannuksia eikä varsinainen rahoituspäätös ole suunnitelmaa laadittaessa ollut käytettävissä. Alijäämää tultaneen paikkamaan ns. valtion rahoittamalla ns. kertakorvauksella jonka suuruus riippuu tilinpäätöstiedoista 2022. Talouden tasapainottamisen tarve täten täsmentyy vuoden 2023 aikana. On hyvin todennäköistä, että vuonna 2023 tullaan tekemään korjattu talousarvio.

Hyvinvointialueen vuoden 2023 talousarvioesitys on noin 99 miljoonaa euroa alijäämäinen. Rahoituslakien toteutuessa taloussuunnitelman tasapainotustarve pienenesi noin 62,5 miljoonaan euroon. Alijäämä tulee kattaa taloussuunnitelmakauden eli vuoden 2025 loppuun mennessä ja vaatii toteutuakseen selkeän muutosohjelman. Asetelma on haastava mutta toteutettavissa.

Meillä on monenlaisia tavoitteita. Strategian pohjalta on luoto 19 kohdan toimenpideohjelma vuodelle 2023. Valtion tehtäviin kohdistama rahoituksen kasvu kohdennetaan peruspalvelujen vahvistamiseen.

Vuosi 2023 tulee olemaan haltuunoton vuosi ja uuden organisaatiomme ja sen kulttuurin rakentamista. Tätä työtä tehdään strategian pohjalta, missä tavoitteeksi asetettiin, että Varha on ystävällisin ja vaikuttavin, ammattilaisten arvostama kaksikielinen yliopistollinen hyvinvointialue.

Tarmo Martikainen
hyvinvointialueen johtaja

HYVINVOINTIALUEUUDISTUS

Sote-uudistus on yksi merkittävimmistä hallinnollisista uudistuksista Suomen historiassa. Vuoden 2023 alusta lukien vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä 21 hyvinvointialueelle. Poikkeuksena on Helsingin kaupunki, jolla säilyy sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu. Lisäksi HUS-yhtymällä on erikseen säädetty järjestämisvastuu erikoissairaanhoidon liittyvistä tehtävistä omalla alueellaan.

Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu aluksi pääosin valtion rahoitukseen. Sote-rahoitusjärjestelmä uudistetaan tarvekioituihin kriteereihin perustuvaksi.

Uudistuksen tavoitteena on:

- turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut hyvinvointialueella asuville
- parantaa palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta
- kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja
- vastata ikääntymisen ja syntyvyyden laskun aiheuttamiin haasteisiin
- hillitä kustannusten kasvua

Hyvinvointialueilla toimintarakenteita ja -tapoja luodaan ihmislähtöisten palvelukokonaisuuksien aikaansaamiseksi. Tavoitteena on perus- ja erityistason palvelujen entistä parempi yhteen toimivuus, samoin kuin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen ja pelastustoimen palvelujen saumattomuus. Hyvinvointialueen järjestämiä julkisia palveluja ovat esimerkiksi perusterveydenhuolto, erikoissairaanhoido, sosiaalihuolto, hammashoito, mielenterveys- ja päihdepalvelut, vammaispalvelut ja ikääntyneiden asumispalvelut.

Hyvinvointialueiden ja kuntien yhteistyössä painopiste on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä, mikä vähentää tarvetta sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin. Kunnat vastaavat jatkossakin muun muassa päivähoidosta, opetuksesta, liikunnasta ja kulttuurista.

Tie hyvinvointialueuudistuksen toteutumiseen on ollut pitkä. Pääministeri Marinin hallitus julkisti 5.6.2020 sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen linjaukset, joiden pohjalta edellisten hallitusten aikana kesken jäänyttä valmistelua jatkettiin. Eduskunta hyväksyi sote- ja pelastustoimen uudistuksen keskeiset lait (EV 111/2021) ja presidentti Niinistö vahvisti ne 29.6.2021. Lait tulivat voimaan porrastetusti. Osa säännöksistä tuli voimaan 1.3.2022 uusien aluevaltuustojen aloittaessa toimintansa. Hyvinvointialueet muodostettiin 1.7.2021 voimaan tulleella lainsäädännöllä.

Palvelujen hallittua siirtoa Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle on valmistellut lainsäädännön hyväksymisen jälkeen valmisteluorganisaatio. Varsinais-Suomen hyvin hajanaisen lähtökohdan vuoksi valmisteluresurssit on jouduttu suuntaamaan järjestämistäsiirron kannalta vain aivan kriittisimpien asioiden valmisteluun. Ensimmäiset aluevaalit järjestettiin 23.1.2022 ja niiden pohjalta syntyi hyvinvointialueille luottamushenkilöorganisaatio. Syksyllä 2022 on laadittu ensimmäinen järjestämistäsiirron aikaisen toiminnan talousarvio- ja suunnitelma vuosille 2023 – 2025. Uudistuksen toimeenpanoaika on lyhyt ja suunnittelua on tehty monelta osin vaillinaisin tiedoin samalla varautuen järjestämistäsiirtoon 1.1.2023 alkaen.

SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON VALTAKUNNALLISET TAVOITTEET

Valtioneuvosto vahvistaa joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet yhdenvertaisen, laadukkaan ja kustannusvaikuttavan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistäsiirrelle. Tavoitteiden valmistelusta vastaa sosiaali- ja terveysministeriö. Tavoitteet on nyt laadittu kahdelle vuodelle ja jatkossa niiden päivittämisen aikataulu noudattelee hyvinvointialueiden valtuustojen nelivuotiskautta. Tavoite on, että valtioneuvosto tekee päätöksen tavoitteista marras-joulukuun vaihteessa. Ehdotettuja tavoitteita on yksitoista

1. Palvelujen laatu paranee
 - a. Palvelut on järjestetty yhdenvertaisesti ja laissa säädetyt oikeudet turvaten
 - b. Erityisesti perustason palvelujen toimintavarmuus vahvistuu ja integraatio lisääntyy
 - c. Osaavan henkilöstön saanti turvataan sekä vahvistetaan sosiaali- ja terveysalan veto- ja pitovoimatekijöitä
2. Kustannusten nousu hallitaan
 - a. Toiminnassa on huomioitu julkisen talouden kestävyys
 - b. Kustannusten kasvua hidastetaan suhteessa palvelutarpeen kasvuun ja painotusta siirretään ennaltaehkäisevään työhön
 - c. Kansallisessa ja alueellisessa ohjauksessa painottuu vaikuttavuusperusteisuus
3. Sosiaali- ja terveydenhuolto on toimiva osa yhteiskuntaa
 - a. Hyvinvointialueiden ja kuntien sekä muiden toimijoiden välillä on toimivat yhteistyörakenteet ja toimintakäytännöt
 - b. Valmiussuunnittelu ja varautuminen toteutuvat kansallisesti yhtenäisiin perusteisiin pohjautuen
 - c. toiminnassa tunnistetaan mahdollisuuksia sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäviin toimiin sekä keinoja ilmastonmuutoksen hillitsemiseen
4. Tiedon ja tutkimuksen merkitys kasvaa
 - a. Palvelujärjestelmään sekä perusterveyden- ja sosiaalihuollon palveluihin liittyvä tutkimus- ja kehittämistoiminta vahvistuu
 - b. Yhteistyöalueen tasolla suunniteltu tiedonhallinta ja digitalisaatio tukevat tavoitteiden saavuttamista ja asiakaslähtöistä toiminnan uudistamista

PELASTUSTOIMEN VALTAKUNNALLISET STRATEGISET TAVOITTEET

Pelastustoimen järjestämislain mukaan valtioneuvosto vahvistaa joka neljäs vuosi pelastustoimen valtakunnalliset strategiset tavoitteet. Tavoitteena on, että strategiset tavoitteet saataisiin valtioneuvoston vahvistukseen marraskuussa. Tavoitteet tulee olla voimassa hyvinvointialueiden toiminnan käynnistyessä 1.1.2023. Luonnoksessa on esitetty tavoitteiksi seuraavia asioita:

1. Pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti.
2. Pelastustoimen henkilöstöresurssit ovat riittävät ja henkilöstö on osaavaa ja hyvinvoivaa.

3. Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti.
4. Pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna.
5. Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa.
6. Pelastustoimen kansainvälinen toiminta on aktiivista, suunnitelmallista ja kytkeytyy pelastustoimen kansallisiin rakenteisiin.
7. Pelastustoimen investoinnit tukevat palvelutuotannon vaikuttavuutta.
8. Pelastustoimen palveluiden ja tehtävien valtakunnallinen suunnittelu, toteutus ja kehittäminen perustuvat tiedolla johtamiseen ja yhtenäiseen tiedonhallintaan.
9. Pelastustoimen hallinto- ja ohjausjärjestelmä on selkeä.

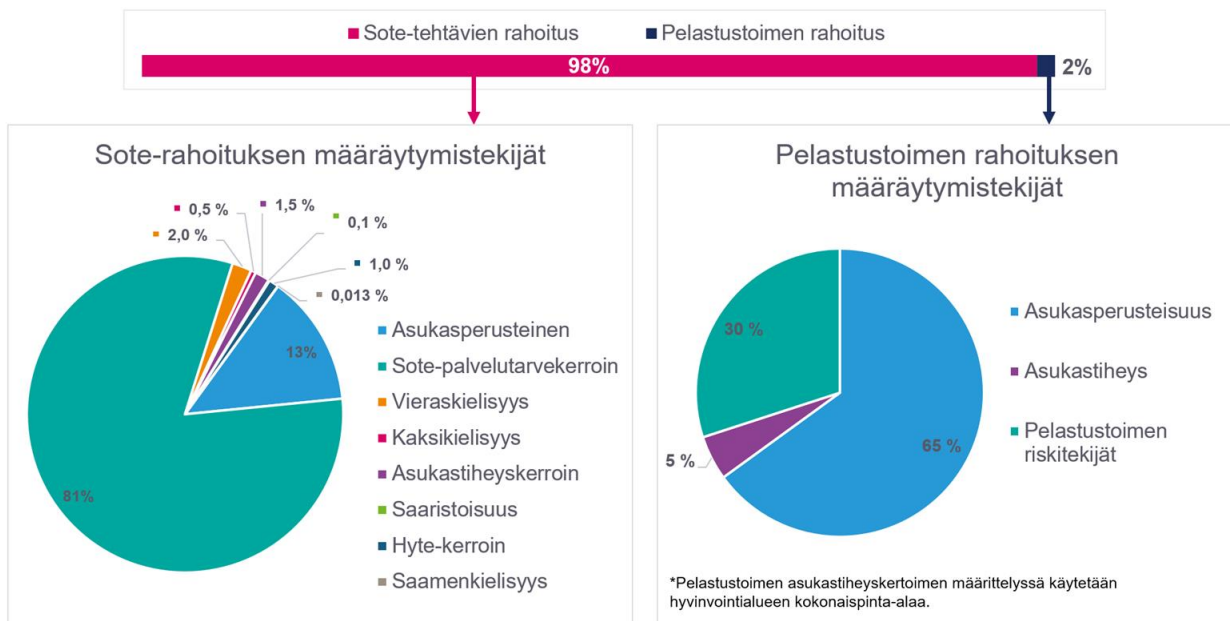
VALTION RAHOITUKSEN MÄÄRÄYTYMINEN

Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu suurelta osin valtion rahoitukseen sekä osin asiakas- ja käyttömaksuihin. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen rahoitusmekanismi muuttuu merkittävästi uudistuksen myötä 1.1.2023 alkaen. Hyvinvointialueet ovat osa julkisen talouden suunnitelmaa ja valtion talousohjausta. Hyvinvointialueiden rahoituksen riittävyttä suhteessa niille määrättyihin tehtäviin arvioidaan osana julkisen talouden suunnitelmaa. Suunnitelmassa käsitellään hyvinvointialueiden tehtäviä ja velvoitteita, taloutta sekä valtion hyvinvointialuetalouteen liittyviä taloudellisia vastuita. Julkisen talouden suunnitelma ohjaa ministeriöitä niiden valmistellessa hyvinvointialuetta koskevaa lainsäädäntöä ja ohjausta.

Rahoitus on yleiskatteista ja se jaetaan hyvinvointialueille laskennallisten kriteerien perusteella. Yleiskatteisuus tarkoittaa, että hyvinvointialue voi itsenäisesti päättää rahoituksen käytöstä huolehtiessaan palveluihin liittyvästä järjestämisvastuustaan. Valtion rahoitus koko maan tasolla kullekin varainhoitovuodelle perustuu hyvinvointialueiden edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin, joita korotetaan vuosittain arvioidulla palvelutarpeen ja kustannustason kasvulla. Rahoituksen tarkistuksessa otetaan myös huomioon hyvinvointialueiden mahdolliset uudet tehtävät. Tämän lisäksi hyvinvointialueiden rahoituksen taso tarkistetaan jälkikäteen siten, että laskennalliset kustannukset eivät erkane todellisista kustannuksista.

Yleiskatteinen rahoitus määräytyy suurelta osin hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävien palvelutarvetta ja olosuhdetekijöitä kuvaavien tekijöiden kautta. Tämän lisäksi osa rahoituksesta määräytyy asukasperusteisesti sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kriteerin kautta. Hyvinvointialueella on oikeus saada lisärahoitusta sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastustoimen palvelujen turvaamiseksi, jos myönnetyn rahoituksen taso muutoin vaarantaisi niiden järjestämisen. Hyvinvointialueilla ei ole verotusoikeutta uudistuksen voimaantullessa.

Valtion rahoituksesta 98 % muodostuu sote-rahoituksesta ja 2 % pelastustoimen rahoituksesta. Valtion talousarvioesityksen mukaan vuoden 2023 hyvinvointialueiden rahoitus on yhteensä 22,5 Mrd. euroa.

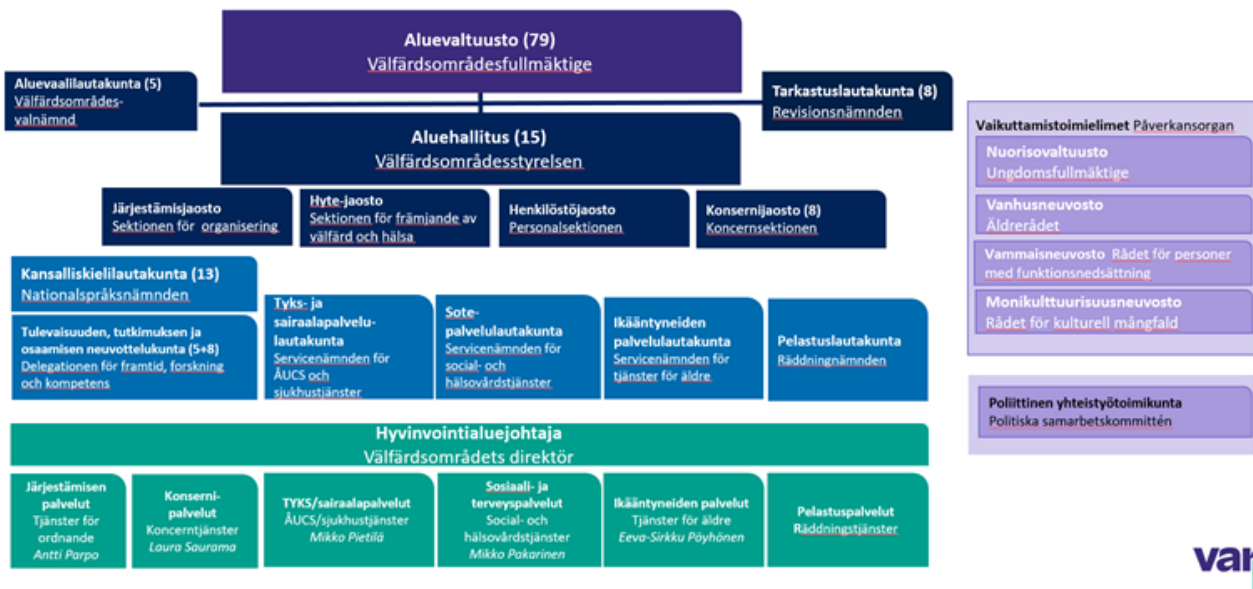
Hyvinvointialueiden uusiin tehtäviin vuonna 2023 valtion rahoituksessa on varattu 274,5 miljoonaa euroa ja se muodostuu seuraavista velvoitteista:

Hyvinvointialueiden uudet/laajentuvat tehtävät TAE2023 mukaan	euroa
Hoitotakuun toteutus	71 000 000
Hoivahenkilöstön vähimmäismitoituksen (0,7) rahoittaminen	98 200 000
Kansallinen mielenterveysstrategia	16 250 000
Kotihoidon resurssien riittävyys ja omaishoidon kehittäminen	37 000 000
Lapsi- ja perhepalvelut ja muutosohjelman jatko	4 000 000
Lastensuojelun jälkihuollon laajennus	12 000 000
Lastensuojelun vähimmäishenkilöstömitoitus	4 200 000
Oppilas- ja opiskelijahuollon vahvistaminen	8 600 000
Vammaispalvelujen kokonaisuudistus	23 000 000
Lastensuojelun ja sosiaalipäivystyksen virka-avun maksuttomuus	-332 000
Sosiaalinen luototus	600 000
Yhteensä	274 518 000

Rahoitusjärjestelmään kuuluu siirtymätasaus, jonka avulla valtion tarveperusteiseen laskennalliseen rahoitusmalliin siirrytään siirtymäkaudella. Järjestelmällä tasataan siirtymävaiheessa kunnilta siirtyvien kustannusten ja hyvinvointialueen laskennallisen rahoituksen välistä eroa. Järjestelmässä on määritelty vuosittaiset enimmäismuutokset rahoituksen muutokselle. Siirtymäkauden päätteeksi vuonna 2029 rahoitus tasoitetaan toistaiseksi pysyvällä muutostasauksella.

VARSINAIS-SUOMEN HYVINVOINTIALUEEN ORGANISOITUMINEN

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen organisaatorakenne vahvistettiin 24.5.2022 aluevaltuuston hyväksyessä hallintosäännön toisen vaiheen. Tämän lisäksi toimielinrakenteeseen on varauduttu tekemään täsmennyksiä vielä loppuvuoden 2022 aikana päivitettävällä hallintosäännöllä. Vuoden 2023 aikana varaudutaan myös tarkastelemaan käynnistysvaiheen organisaatiota vastaamaan laadittavaa palvelustrategiaa. Hyvinvointialue aloittaa sen myötä seuraavalla organisaatio- ja toimielinrakenteella:

varha

Henkilöstöorganisaatio on jaettu kuuteen tulosalueeseen, joista Sairaalapalvelut, Sosiaali- ja terveyspalvelut, Ikääntyneiden palvelut ja Pelastuspalvelut huolehtivat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen tuotannosta. Konsernipalvelujen ja järjestämisen tulosalueet palvelevat koko hyvinvointialueen toimintaa ja tukevat tuotannollisten tulosalueiden toimintaedellytyksiä.

Hyvinvointialueelle siirtyy alueen kunnista ja kuntayhtymistä noin 23 000 työntekijää. Suurin ammattiryhmä on sairaanhoitajat, joita on hieman alle 5 000. Suurin henkilöstömäärä, noin 8 500 henkilöä siirtyy Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriltä. Henkilöstöstä lähes 60 % työpaikkakunta on Turku.

Hyvinvointialueelle valmisteltiin virallisen nimen lisäksi brändinimi, jolla haluttiin kuvata hyvinvointialueen palveluita ja toimia ja jossa tavoiteltiin helppokäyttöisyyttä, toimivuutta kaksikielisenä ja soveltuvuutta erilaisiin käyttötarkoituksiin. Aluehallitus vahvisti 21.6.2022 suomen ja ruotsinkieliseksi brändinimeksi Varha.

VARSINAIS-SUOMEN VÄESTÖN, PALVELUJÄRJESTELMÄN JA PALVELUTARPEEN TILANNEKUVA SIIRTYMÄVAIHEESSA

Varsinais-Suomi on kolmanneksi suurin Helsingin ja Pirkanmaan hyvinvointialueen jälkeen. Väestöpohja on n. 483 500 ja se keskittyy Turun ja Salon seudulle. Alue on maantieteellisesti kompakti mutta runsas saaristoisuus tuo tilanteisiin osin ajallista kaukaisuutta. Aukaslusun ennakoitaan kasvavan 2,4 % vuoteen 2040 mennessä ja kasvu painottuu Turun seudulle. Väestömäärä vähenee monin muulla aluetta. Alueen syntyvyys on alle maan keskitason. Alle 1 -vuotiaiden sekä 75-vuotiaiden osuus on hieman maan keskiarvoa korkeampaa ja 0-17

vuotiaiden osuus alhaisempaa. Väestöllisen huoltosuhteen arvioidaan heikkenevän vuoteen 2040 mennessä. Alueen ruotsinkielisen väestön osuus (5,7 %) on hieman maan keskitasoa korkeampaa. Muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvien osuus on suurinta Vantaa-Keravan, Helsingin ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen jälkeen.

Työttömien määrä alueella on hieman maan keskiarvoa alhaisempaa. Työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus työikäisestä väestöstä on hieman suurempi kuin maassa keskimäärin. Ikävakiomaton sairastavuusindeksi on alueella maan keskiarvoa alhaisempi. Sosiaali- ja terveystieteiden tulevaisuuden tilannekuva on yhdenmukainen valtakunnallisen tilanteen kanssa: palvelujen kysynnän arvioidaan kasvavan, väestö vanhenee, työvoima vähenee ja henkilökunnan eläköityminen on voimistumassa.

Varsinais-Suomen hyvinvointialue lähtee yhdenmukaistamaan asiakkuuksien hallintaa 28 eri järjestäjän järjestelmien ja toimintamallien pohjalta. Toimintaa luovuttavia organisaatioita on 34. Maan hajanaisimmassa asiakas- ja potilastietojärjestelmä pohjasta johtuen alueen kyvykyys ottaa asiakkuuksia kokonaisuutena haltuun on siirtymävaiheessa vielä vajavainen ja tarvittavan muutostyön toteuttaminen tulee viemään vuosia. Hyvinvointialueelle siirrytään nykyisellä laajalla palveluverkolla ja digitaalisten palvelujen kehittämisessä on vielä paljon potentiaalia. Työntekijöiden saatavuudessa on haasteita erityisesti koskien kotihoitoa, asumispalveluja sekä perusterveydenhuoltoa mutta myös erikoissairaanhoidossa on viime aikoina kasvanut osaavan henkilöstön saatavuusongelma.

Kiireettömän asian vuoksi perusterveydenhuollon lääkärin vastaanottoaikaa Varsinais-Suomessa odottaneista (2022) alle puolet (42 %) pääsi fyysiselle ja yli puolet etävastaanotolle (57 %) seitsemän vuorokauden sisällä. Sekä fyysisessä asiointissa että etäasiointissa odotusajat olivat Varsinais-Suomessa lähellä maan keskitasoa. Yli puolella hammaslääkärin kiireettömän käynnin vastaanottoaikaa jonottaneista (2021 lokakuu) odotusaika oli ylittänyt 21 vuorokautta. Alueella oli (2021) hieman maan keskiarvoa parempi tilanne koululaisten kuraattorille ja ammatillisten opiskelijoiden kouluterveydenhoitajalle pääsyn osalta, mutta lukion, 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden kouluterveydenhoitajalle pääsy toteutui hieman maan keskitasoa huonommin. Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt pois lukien päihteiden käytön ongelmat perusterveydenhuollon lääkärin avosairaanhoidon vastaanoton käyntisyyntä ovat Varsinais-Suomessa lisääntyneet, ja niiden määrä on suurempi kuin maassa keskimäärin. Mielenterveysongelmat heijastuvat myös erikoissairaanhoidon kasvavaan kysyntään. Sosiaalipalveluun riittävän nopeasti viimeisimmällä käynnillä päässeiden osuus palveluja käyttäneistä oli Varsinais-Suomessa noin 42 prosenttia, mikä oli lähellä maan keskiarvoa. Palveluja riittämättömästi saaneiden osuus oli Varsinais-Suomessa sosiaalityön palveluissa vuonna 2020 maan suurin (63 %). Vanhusten kotihoito- ja vammaispalveluissa palveluja riittämättömästi saaneiden osuus oli maan keskitasoa ja lapsiperhepalveluissa jonkin verran maan keskiarvoa pienempi. Koronapandemia on osaltaan vaikuttanut merkittävästi alueen palvelujen saatavuuden kevästä 2020 alkaen ja kasvanut hoitovelka lisää palvelujen kysyntää.

Alueen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarve on 2 % suurempi kuin maassa keskimäärin ja vastaavasti palvelutarpeeseen suhteutetut sote –menot 3 % pienemmät kuin maassa keskimäärin.

Pelastuspalvelujen osalta hyvinvointialueelle siirrytään valmiiksi alueellisesti järjestetyillä pelastuspalveluilla. Varsinais-Suomen pelastuslaitos on tuottanut alueen 27 kunnan pelastuspalvelut aluepelastuslautakunnan 12.11.2020 (75§) päättämän pelastustoimen palvelutasopäätöksen 2021–2024 mukaisesti. Pelastustoimen palvelutasopäätöksen keskeisimmillä toiminnan mittareilla seurataan mm. operatiivisen pelastustoiminnan toimintavalmiusaikojen toteutumista (%) ja lakisääteisten palotarkastusmäärien tavoitteellista toteutumaa (%). Palvelutasopäätöksen pelastustoimelle asettamien toiminnallisten tavoitetasojen saavuttamisessa ei ole ollut merkittäviä ongelmia ja lakisääteiset palvelut on pystytty toteuttamaan niille asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Varsinais-Suomen hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutuotannon jatkuvuuden ja saatavuuden

varmistamiseksi noudatetaan aluevaltuuston 23.11.2022 § 135 päätöksen mukaisesti voimassa olevaa pelastustoimen palvelutasopäätöstä 1.1.2023 alkaen.

HYVINVOINTIALUESTRATEGIA

Hyvinvointialuestrategiasta säädetään laissa hyvinvointialueista (611/2021). Strategiassa tulee ottaa huomioon asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen hyvinvointialueen tehtävälalla, palvelujen järjestämistä ja tuottamista koskevat strategiset linjaukset, hyvinvointialueen tehtäviä koskevissa laeissa säädettyt palvelutavoitteet, omistajapolitiikka, henkilöstöpolitiikka sekä asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet. Kaksikielisellä hyvinvointialueella strategiassa tulee lisäksi huomioida kielellisten oikeuksien toteutuminen palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa. Osana hyvinvointialuestrategiaa hyvinvointialueen on laadittava taloutensa ja toimintansa suunnittelua ja johtamista varten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategia (järjestämislaki 612/2021). Pelastustoimen palvelutasopäätöksestä säädetään lisäksi pelastustoimen järjestämislaisissa (613/2021).

Strategian valmistelu aloitettiin taustakyselyillä tammikuussa 2022 ja valmisteluun osallistui vuoden aikana laaja joukko sidosryhmiä, poliittisia päättäjiä ja henkilöstöä. Aluevaltuusto hyväksyi strategian 21.9.2022. Strategia kiteytyy seuraavasti: Turvaamme, parannamme ja pelastamme – hyvinvointia yhdessä, joka päivä. Olemme ystävällisin ja vaikuttavin, ammattilaisten arvostama yliopistollinen hyvinvointialue. Turvaamme yhdessä kumppaniemme kanssa terveyttä ja hyvinvointia kaikille varsinaissuomalaisille, kaksikielisesti.

STRATEGISET TAVOITTEET VUODELLE 2023

Hyvinvointialueen tavoitteet vuodelle on johdettu Varhan strategian pääpainopisteistä ensimmäisen kolmen vuoden toiminnan osalle. Taustalla on huomioitu myös STM:n luonnos sote-uudistuksen valtakunnallisiksi tavoitteiksi sekä sisäministeriön luonnos valtakunnallisiksi pelastusalan tavoitteiksi. Kullekin tulosalueelle on vuodelle 2023 asetettu 2-3 hyvin konkreettista tavoitetta tulosalueiden kanssa käydyissä neuvotteluissa, yhteensä näitä on kuusitoista. Keskeisenä tavoitteena on palvelustrategian ja palveluverkkosuunnitelman luominen. Merkittävä osa muista vuoden 2023 tavoitteista koostuu hyvinvointialueen toiminnan käynnistämisen suunnitelmista tähdäten siirtyvän palvelutuotannon haltuunottoon ja yhdenmukaistamiseen, ICT-kokonaisuuden ja tiedonhallinnan nopeaan kehittämiseen palvelujen kehittämisen tueksi sekä henkilöstön yhteisöllisyyden ja työnantajakuvan kehittämiseen. Tavoitteiden toteumaa seurataan johtoryhmissä ja hallituksessa vähintään 3 kk välein. Vuoden 2023 osalta tavoitemittareina kuvataan pääosin yksinkertaiset toteamukset siitä, että tavoitteen mukainen suunnitelma on valmis, toiminta on käynnissä jne., sillä tarkkoja numeerisia tavoitemittareita ei ole mahdollista määritellä silloin kun lähtötilanne on kartoittamatta ja kehittämissuunnitelma vielä tekemättä.

Varhan strategiset tavoitteet vuodelle 2023

Strateginen tavoite 2023-2025		Toimenpide/-piteet 2023-2025	Keskeiset mittarit	Vuoden 2023 tavoite	Vastaava tulosalue
1	Turvataan avoterveydenhuollon palveluiden saatavuus ja hoidon jatkuvuus	Kehitetään avoterveydenhuoltoa Tulevaisuuden Sotekeskus-hankkeen ja RRP2-hankkeen mukaisin toimenpitein. Otetaan käyttöön hoidon jatkuvuutta turvaavat käytännöt ja jatkuvuuden johtamisen malli.	Hoitoon pääsyn mittarit. Hoidon jatkuvuus (COCI) Asiakaspalaute	Kiireettömään hoitoon pääsy toteutuu 14 vrk:ssa. Hoidonjatkuvuusmalli luodaan joulukuuhun 2023 mennessä.	Sotepalvelut
2	Erikoissairaanhoidon konsultaatiot osaksi perustason palveluita	Määritellään perustason keskeiset konsultaatiotarpeet (erikoisala ja lokaatio) ja vahvistetaan konsultaatioiden saatavuutta tarkoituksenmukaisina eri kanavissa, fyysisinä ja digitaalisina palveluina palvelustrategian mukaisesti.	Erikoisalakonsultaatioiden saatavuus sote-keskuksissa ja käytettävissä olevat sähköiset konsultaatiovälineet.	Keskeiset erikoisalan konsultaatiot ovat saatavilla sote-keskusten kiireettömissä palveluissa	Sairaalapalvelut Sotepalvelut
3	Sairaalapalvelujen kokonaisuus ja vuodeosastokapasiteetin ml. kotisairaalan optimointi	Koko vuodeosastokapasiteetti otetaan käyttöön ja kuntouttavien prosessien sisältö yhdenmukaistetaan. Määritellään vuodeosastopaikkojen määrä ja rooli hoitoketjussa osana palvelustrategiaa. Vuodeosastopaikkojen, ikääntyvien hoivapaikkojen ja kotisairaalan toiminnan yhteensovittaminen.	Erikseen laadittava mittaristo, joka kuvaa vuodeosastohoidon toimivuutta hoitoketjut huomioiden.	TYKS/Sairaalapalvelut ottaa vastuun hyvinvointialueen vuodeosastopalveluista niin, että hoitoketjut ja kuntoutus toimivat. Tilannekuva vuodeosastojen kokonaiskuormituksesta ja toimintaprofiileista on valmis 30.6.2023.	Sairaalapalvelut Ikääntyneiden palvelut

	Strateginen tavoite 2023-2025	Toimenpide/-piteet 2023-2025	Keskeiset mittarit	Vuoden 2023 tavoite	Vastaava tulosalue
4	Perustetaan perhekeskukset tuottamaan varhaista tukea lapsille, nuorille ja perheille	Luodaan varsinaissuomalaisen mallin mukaiset alueelliset perhekeskukset, jotka sisältävät neuvolapalvelut, opiskeluhoillon, perheneuvolan ja psykologipalvelut. Kokonaisuuteen liittyvät saumattomasti sosiaalihuoltolain mukaiset lapsiperheiden sosiaalipalvelut sekä lastensuojelu sekä verkostomainen työskentely sivistyspalvelujen, avopediatrian, yritysten, järjestöjen, seurakunnan ja Kelan kanssa. Toimintamalleina mm. sähköinen perhekeskus ja jokaisella alueella toimiva kohtaamispaikka, esim. perhekahvila.	Hoitotakuun toteutuminen. Sähköisen perhekeskuksen tuotantokäytön väestöpeitto. Etänä hoidettujen osuus.	Alueelliset perhekeskukset on perustettu ja sähköinen perhekeskus otettu käyttöön.	Sotepalvelut
5	Turvataan mielenterveys- ja päihdepalvelujen palvelujen saatavuus ja selkeä hoidon porrastus sekä prosessit	Kehitetään mielenterveys- ja päihdepalveluiden saatavuutta, oikea-aikaisuutta ja vaikuttavuutta Tulevaisuuden Sotekeskus-hankkeen ja RRP2-hankkeen toimenpitein. Hoidon porrastus selkiytetään mukaan lukien matalan kynnyksen palvelut ja kuvataan osana palvelustrategiaa.	Hankkeet toteutuvat. Hoidon porrastuksen toimivuus. Hoitoon pääsyn mittarit.	Mielenterveys- ja päihdepalveluista tehdään selvitys, jossa arvioidaan psykiatrian rakennusinvestoinnit ja mielenterveyspalvelu-prosessien kehittäminen. Parannetaan psykososiaalisten hoitomenetelmien saatavuutta perustason palveluissa kouluttamalla sote-henkilöstöä käyttämään näitä menetelmiä ja tarjoamalla menetelmäohjausta, jossa asiantuntija tukee perustason ammattilaista työnohjauksen keinoin. Otetaan käyttöön digitaalisia hoitomenetelmiä, kuten ohjattu omahoito-väline, jossa asiakas hoitaa itse itseään digitaalisella hoitopolulla, tarvittaessa ammattilaisen tuella.	Sotepalvelut Tyks Sairaalapalvelut

	Strateginen tavoite 2023-2025	Toimenpide/-piteet 2023-2025	Keskeiset mittarit	Vuoden 2023 tavoite	Vastaava tulosalue
6	Laitospalveluiden purkaminen, kotihoidon ja yhteisöllisen asumisen vahvistaminen	Ikääntyneiden laitoshoidon purkamisen suunnitelma tehdään osana palvelustrategiaa ja palveluverkkotyötä. Palvelukriteerit ja sisällöt optimoidaan ja hyödynnetään sähköisiä palveluita.	Eri palvelumuotojen peittävyysaste yli 75-vuotiailla. Digitaalisten palveluiden käytön laajuus.	Eri palvelumuotojen (omaishoito, säännöllinen kotihoito, yhteisöllinen asuminen, ympärivuorokautinen palveluasuminen, laitospalvelut) tavoitteena olevat peittävyysasteet määritellään strategisen tavoitteen mukaisesti 30.9.2022 mennessä. Sähköisten etäpalvelujen laajennussuunnitelma kotihoidon tueksi on valmis.	Ikääntyneiden palvelut
7	Palvelustrategia ja palveluverkko vastaamaan Varsinais-Suomalaisten palvelutarvetta ja väestökehitystä	Palveluverkko ja palvelustrategia suunnitellaan tietopohjaisesti ja osallistavasti järjestämisen palvelujen, palvelutuotannon tulosalueiden ja päättäjien yhteistyönä. Organisaatorakenne tarkistetaan vastaamaan palvelustrategiaa.	Palvelustrategian valmistuminen ja hyväksyminen aikataulussa.	Palvelustrategia määrittelee sote-palvelujen pitkän aikavälin tavoitetilan sekä saavutettavan ja kustannustehokkaan palveluverkon.	Järjestämisen palvelut
8	Ikääntyneiden kuntouttavan arviointiyksikkötoiminnan laajentaminen, jotta ikääntyvät olisivat oikeiden palvelujen piirissä.	Laaditaan malli ikääntyneiden kuntouttavasta arviointiyksikkötoiminnasta (kotihoito ja asuminen) ja sen laajentamisesta osana palvelustrategiaa.	Kuntouttavan arviointiyksikkömallin käytön kattavuus ja vaikuttavuus (erikseen laadittava mittaristo)	Luodaan kuntouttavan arviointiyksikön malli ja aikataulutetaan sen käyttöönotto.	Ikääntyneiden palvelut

	Strateginen tavoite 2023-2025	Toimenpide/-piteet 2023-2025	Keskeiset mittarit	Vuoden 2023 tavoite	Vastaava tulosalue
9	Uudenlaisen julkisen työyhteisön ja hyvän työpaikan rakentaminen "Ammattilaisten arvostama"	Laaditaan strateginen hanke, jonka tavoitteena on hyvinvointialueen veto- ja pitovoiman kehittäminen työnantajana. Hanke kattaa mm. henkilöstöohjelman, esihenkilöiden kehittämisohjelman sekä yhteisöllisyyden. Sote-alan vetovoimaa kehitetään yhdessä työntekijöiden ja alan oppilaitosten kanssa ja ministeriöiden kanssa.	Suositteluindeksi (ENPS) Harjoittelun koettu laatu(CLES) Muut ohjelman myötä tarkentuvat mittarit.	Toteutetaan yhteisöllisyys-hanke ja käynnistetään esihenkilöiden kehittämisohjelma. Tunnistetaan henkilöstön pitovoimatekijät. Määritellään koulutusyhteistyön tavoitteet Soteakatemia ja Terveyskampus Turun osalta.	Konserni-palvelut
10	IT- kokonaisuuden ns. perustan rakentaminen	Tehdään suunnitelmat potilastietojärjestelmien vähentämiseksi (konsolidoinnista) nykyisestä yli 40:sta ja digiratkaisuista pohjautuen Tulevaisuuden Sotokeskus- ja RRP2-hankkeisiin. Kilpailutetaan sosiaalihuollon ja perusterveydenhuollon asiakas-/potilastietojärjestelmät. IT-suunnitelmaa tarkennetaan palvelustrategian valmistelun myötä.	IT-tavoitetilan määrittely ja toteutussuunnitelman laadinta. Kilpailutusten toteutuminen ja hankkeiden käynnistyminen.	Asiakas- ja potilastietojärjestelmien yhdistäminen etenee niin, että järjestelmien yhdistelmiä olisi enintään kymmenen (nykyisin yli 40). Uusia digityökaluja, asiakasohjausmalli ja asiakaspalautemalli (NPS) otetaan käyttöön.	Konserni-palvelut
11	Konsernipalveluille rakentuu selkeä palvelutehtävä ja kustannustehokas toteutus	Konsernipalveluiden palvelut tulosalueille ja niihin liittyvät prosessit määritellään selkeästi konsernipalvelujen omassa palvelustrategiassa.	Konsernipalvelujen työkalujen toimivuuden arviointi. Toiminnan ja talouden vastuuhenkilöiden antama NPS.	Toimivat konsernipalvelut järjestetty koko hyvinvointialueelle Konsernipalvelujen toiminnan NPS-arvo vähintään 30	Konserni-palvelut

	Strateginen tavoite 2023-2025	Toimenpide/-piteet 2023-2025	Keskeiset mittarit	Vuoden 2023 tavoite	Vastaava tulosalue
12	Hyvinvointialueen tiedolla johtamisen tietopalustan luominen ja käyttöönotto	<p>Sote-tiedon toissijaista käyttöä (kehittämisen ja tutkimuksen tarkoituksiin) edistetään luomalla yhtenäinen tietopalusta. Näin mahdollistetaan lakisääteisiin vähimmäistieto-sisältöihin vastaaminen, Varhan tiedolla johtamisen käynnistäminen sekä tieteellinen tutkimus.</p> <p>Johdon näkymät ja raportoinnit tuotetaan hyödyntäen kansallisesti yhtenäisiä käsitelmalleja ja omaa mittaristotietovarantoa.</p> <p>Edistetään tutkimustoimintaa alueen oman auditoidun tietoturvallisen käyttöympäristön avulla.</p>	<p>Mittaristo-tietovarannon käytettävyyys.</p> <p>HVAn tietopalustan hallintamallin ja siihen liittyvien sopimusten tila.</p> <p>Työntekijöille tarjottu kirjaamiskoulutus.</p>	Kansalliset vähimmäistietosisällöt ja perusmittarit toiminnan ja talouden seurantaan laaditaan ja saadaan pääosin (80%) käyttöön.	Järjestämisen palvelut
13	Strategisen hankinnan järjestäytyminen ja kustannussäästöjen saavuttaminen	Strategisen hankinnan toiminta ja prosessit organisoidaan tukemaan vaikuttavaa ja kustannustehokasta hankintaa Varhalla. Tämä edellyttää myös pitäjänleistä hankintaosaamisen kasvattamista.	Strategisen hankinnan prosessien toimivuus ja taloudellinen vaikuttavuus	Strateginen hankintatoimi organisoidaan ja käynnistetään. Osaamisen kasvattamisen ensimmäinen vaihe ns. kategoriahankinta organisoidaan ja lainopilliset hankinnan tukipalvelut varmistetaan.	Järjestämisen palvelut

	Strateginen tavoite 2023-2025	Toimenpide/-piteet 2023-2025	Keskeiset mittarit	Vuoden 2023 tavoite	Vastaava tulosalue
14	Pelastustoimen palvelutasopäätös	Palvelutasopäätös 2024–2026 valmistellaan tietopohjaisesti ja osallistavasti sisäministeriön strategiset tavoitteet sekä voimassa oleva palvelutasopäätös huomioiden yhteistyössä järjestämisen palvelujen kanssa.	Palvelutasopäätöksen valmistuminen ja hyväksyminen aikataulussa.	Pelastuspalvelujen palvelutasopäätös valmistuu joulukuuhun 2023 mennessä valtuuston käsiteltäväksi	Pelastuspalvelut
15	Siviilivalmiuden ja varautumisen yhteensovittaminen hyvinvointialueella	Hyvinvointialueelle laaditaan ja resursoidaan yhteinen toimintamalli siviilivalmiuden sekä varautumisen vastuista yhdessä muiden tulosalueiden kanssa. Toimintamallissa huomioidaan myös yhteistoiminta-alueen tarpeet.	Hyvinvointialueen yhteinen toimintamalli.	Varhan yleinen varautumissuunnitelma sekä toimialakohtaiset varautumissuunnitelmat on laadittu.	Pelastuspalvelut, järjestämisen palvelut ja muut tulosalueet
16	Hyvinvointialueen ensihoitopalvelun toiminnan vaikuttavampi kohdentuminen	Varhan ensihoitopalveluiden kehittämisessä huomioidaan muut alueen kotiin vietävät palvelut. Toimenpiteillä pyritään siihen, että ensihoidon ns. turhat tehtävät vähenevät ja potilaat saadaan ohjattua niihin palveluihin, joilla on enemmän vaikuttavuutta ko. tilanteissa.	Ensihoidon tarpeettomien käyntien osuus (X-5 koodi) käyntimääristä.	Ensihoidon kustannustehokkaista ja vaikuttavista tuottamistavoista laaditaan suunnitelma osana palvelustrategiaa.	TYKS Sairaala-palvelut yhteistyössä pelastuspalvelujen kanssa

Jokaisesta v. 2023 toimenpiteestä tullaan tekemään yksityiskohtainen projektiseuranta, missä tarkentuu yksityiskohtaisemmin toimenpiteet, tavoitteet, niiden aikataulut ja vastuuhenkilöt.

HYVINVOINTIALUEKONSERNI

Hyvinvointialueelle siirtyy kunnista ja kuntayhtymistä yhtiöiden omistuksia uudistusta koskevan lainsäädännön voimaantulon myötä. Aluevaltuusto käsitteli siirtyvät yhtiöomistukset osana kuntien ja kuntayhtymien selvityksiä. Talousarviota laadittaessa joitain yhtiöomistusten jakaantumisia on edelleen selvityksessä ja erillisessä sopimusvalmistelussa mutta niillä ei ole olennaista merkitystä hyvinvointialueelle muodostuvan konsernin kannalta.

Muodostuvasta konsernirakenteesta tulee pieni. Tytäryhteisöiksi on muodostumassa Länsirannikon Työterveys Oy, Myllykoti Oy, Oy Vasso Ab ja mahdollisesti Lamminniemen hyvinvointikeskus Oy. Lisäksi konserniin kuuluu TYKSin koulutus- ja vapaa-ajanviettokeskuksen säätiö sekä TYKSin koulutus- ja tutkimussäätiö.

Aluehallituksen konsernijaosto on valmistellut aluevaltuuston vahvistamille omistuksille tytäryhteisöille toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2023.

Tytäryhteisöjen tavoitteet vuodelle 2023

	Konserniyhtiö	Toimiala	Keskeiset mittarit	Vuoden 2023 tavoitteet (konsernijaosto 16.11.2022)
1	Länsirannikon Työterveys Oy	Yhtiö tuottaa työterveyspalveluja omistajilleen Varsinais-Suomen ja Satakunnan alueella.	Toteutui/ei toteutunut	Tilikauden tulos on positiivinen. Hyvinvointialueuudistuksesta johtuvien toiminnallisten muutosten hallittu haltuunotto siten, että palveluiden laatu, saavutettavuus ja toimintavarmuus toteutuvat.
2	Oy Vasso Ab	Yhtiö tuottaa ja välittää sosiaalialan kehittämis-, koulutus- ja konsultointipalveluja sekä harjoittaa sosiaalialan tutkimus-, kehittämis- ja kokeilutoimintaa ensisijaisesti Varsinais-Suomen maakunnan alueella sekä tuottaa sosiaali- ja potilasasiamiehen palvelua ja lastensuojelun juridisen asiantuntijan palveluja.	Toteutui/ei toteutunut	Yhtiön rooli sosiaalialan kehittämistoiminnassa ja asiantuntijapalveluiden tuottamisessa on yhteen sovitettu hyvinvointialueen TKKI-toiminnan (Tutkimus, koulutus, kehittäminen, innovaatiotoiminta) sekä palvelutuotannon kanssa. Tilikauden tulos on positiivinen.
3	Myllykoti Oy	Yhtiö tuottaa tehostettua palveluasumista.	Toteutui/ei toteutunut	Tilikauden tulos on positiivinen. Palveluhinnat ovat kilpailukykyiset. Yhtiö noudattaa palvelutuotannossaan hyvinvointialueen omalle toiminnalleen asettamia laatukriteerejä.

RISKIENARVIOINTI JA -HALLINTATOIMET

Talousarvioon 2023 sisältyy useita riskejä, joista merkittävimpiä on tarvittavien lähtötietojen vaillinaisuus. Tilikausi 2023 tulee olemaan epätyypillinen ns. haltuunoton vuosi, jonka aikana varmistetaan rakenteet, kehitetään johtamisjärjestelmää ja aloitetaan toimenpiteet kohti parempia kustannustehokkaimpia sosiaali- ja terveyspalveluja. Talousarviossa painotetaan strategisten toimenpiteiden (16kpl) merkityksellisyyttä. Nämä toimenpiteet on valittu THL:n tilastojen pohjalta, asiantuntijoiden, useiden hankkeiden sekä hallituksen yhteistyönä. Toimenpiteet projektoidaan ja niitä seurataan erikseen hallituksessa.

Haltuunoton riskit

Merkittävät riskit kohdistuvat hyvinvointialueen aloittaessa toiminnan häiriöttömään käynnistykseen. Varsinais-Suomen hyvinvointialue on lähtökohdiltaan ollut ns. sirpalehyvinvointialue, missä on esimerkiksi ollut 47 erilaista versiota APTJ-järjestelmistä. Muutoksen alkaessa näiden määrä tippuu noin 15 versioon. Tämä muutos on näin

nopealla aikataululla toteutettavana niin teknisesti kuin toiminnallisestikin tehtynä riskialtis. Vaihtoehtoista toimintamallia ei kuitenkaan käytännössä ole, koska näistä järjestelmistä tehdään yhteydet esimerkiksi sosiaalietuuksien ja laskutusjärjestelmien välille.

Toiminnalliset haasteet ovat todennäköisesti näistä riskeistä suurimmat. Henkilöstön on saatava käyttöönsä uudet tunnukset päästäkseen opettelemaan ja käyttämään uusia versioita potilas/asiakastieto- ja muista järjestelmistä. Varsinais-Suomen hyvinvointialueella on käytössä n 1600 erilaista ohjelmistoa, joiden jakelu oikeille käyttäjille ja oikeuksien rakentaminen ja käyttöönotto ovat myös erittäin haastavia. Tekninen verkkoympäristö tulee pysymään osin kuntien olemassa olevissa verkoissa jopa puolen vuoden ajan vuoden 2023 puolella. Tässä merkittävimmän haasteen muodostavat verkko-yhteyksien avaukset palomuureissa ja samanaikaisesti kahdessa eri laite- ja verkko-ympäristössä toimiminen siirtymäaikana.

Näitä riskejä on pyritty pienentämään seuraavilla keinoilla:

1. viikkokohtainen projektiseuranta, joka tiivistyy päiväkohtaiseksi seurannaksi joulukuun 2022 alussa
2. tiivis yhteistyö 2M-IT:n kanssa, jolla on kokemusta jo viime vuoden Pohjanmaan vastaavasta yliheitosta
3. tiivis yhteistyö kuntien ICT-toimijoiden kanssa yhteistyösopimuksen kautta
4. käyttäjätunnusten käyttöönoton aktivointi ja seuranta yhdessä viestinnän kanssa
5. käyttäjäkoulutukset pääosin pää- ja vastuukäyttäjien toimesta ja erilaisilla ohjeistuksilla sekä videoilla
6. Monia ei kriittisiä toimintojen käyttöönottoja sekä niiden yhtenäistämisiä on siirretty toteutettavaksi vuodelle 2023 ja niiden jatkokehittäminen tapahtuu useiden seuraavien vuosien aikana.

Henkilöstöriskit

Olemme tekemässä valtavaa fuusiota, 34 kunnan tai kuntayhtymän henkilöstö siirtyy uuteen organisaatioon ja samalla myös organisaatorakenne muuttuu merkittävästi. Tähän liittyy useita henkilöstöriskejä. Alueiden erityisluonteiden tuntemus saattaa kadota ja vaikeuttaa muutosprosessia. Sitoutuminen uuteen organisaatioon ei ole automaattista, vaan edellyttää aktiivista viestintää muutoksen eri vaiheissa. Muutoksia kohdistuu kaikkiin työntekijöihin vaikkakin erityisesti ne painottuvat kokonaan uusiin toimintoihin tai osioihin, joissa hyvinvointialueen organisaatorakenne ryhmittelee toimintaa eri tavalla. Esimies- alaisuhteiden muuttuessa henkilöstö ei välttämättä tunne esihenkilöitään, eivätkä esihenkilöt alaisiaan. Riski työpaikan vaihtoon kasvaa, mikäli hyvinvointialueen arvoja ja/tai toimintakulttuuria ei katsota työntekijälle hyväksyttävänä. Lisäksi on huomioitava, että henkilöstön hakeutuessa uuden organisaation sisällä eri tehtäviin, aikaansaa se tarpeen tarkastella henkilöstön sijoittumista yhdessä ja kokonaisuutena, yli organisaation tulosalue-rajajen. Muutosvaiheessa esimiesten ylikuormittuminen on merkittävä riski, erityisesti mikäli henkilöstöhallinnolliset (HR-) prosessit eivät tue muutosta ja päivittäisen johtamisen toimivuutta. Myös henkilöstöltä vaaditaan epävarmuuden sietokykyä, kun toimintatavat uudessa organisaatiossa hakevat muotoaan.

Näitä riskejä on pyritty pienentämään seuraavilla keinoilla:

1. Strategiassa on henkilöstön asema vahvasti mukana ja vuodelle 2023 on yhtenä pääprojektina varhaisen yhteisöllisyyden rakentaminen ja koko alan arvostuksen kasvattaminen
2. Alueellinen organisaatio, minkä tarkoituksena on varmistaa turvallinen siirtymä ja paikallisen tietouden siirtyminen uuteen linjaorganisaatioon. Alueellisuuden avulla pyritään myös viemään läpi muutosta hallitummin, koska toimintatavoissa on lähtötilanteessa merkittäviä eroavaisuuksia hyvinvointialueen sisällä, johtuen hajanaisesta lähtötilanteesta. Toimintatapojen yhtenäistäminen tarkoittaa muutoksia myös henkilöstön työtavoissa, ei ainoastaan asukkaiden palveluissa.

Alueorganisaatio ei tarkoita palvelujen järjestämistä eikä tuottamisaluetta ja sen tarkoituksenmukaisuus tullaan arvioimaan vuoden 2023 aikana.

3. Panostaminen esimies ja henkilöstöviestintään
4. Toimenpiteiden selkeä fokusointi ja prioriteettien asettaminen sekä selkeiden vastuiden ja roolien varmistaminen.
5. Suoran, avoimen ja ystävällisen keskustelukulttuurin rakentaminen niin poliittisten päättäjien, että henkilöstönkin kanssa. Tavoitteena on kasvattaa ymmärrystä vaiheittain etenevästä suuresta muutoksesta. Ensimmäinen vaihe on turvallinen siirtymä, toinen vaihe on haltuunotto ja kolmas vaihe uuden strategian ja palvelustrategian mukainen toiminta. Samalla rakennamme sekä uudenlaisen kulttuurin että johtamisjärjestelmän.
6. Palkanmaksu tapahtuu sairaanhoitopiirin hyvin toimivalla järjestelmällä, joten järjestelmä riskiä ei ole. Suurin riski liittyy muuttuneiden palkkatietojen välittymiseen hyvinvointialueen tiedoiksi. Tämä riskiä pienennetään jatkuvalla yhteistyöllä kuntien kanssa.

Toiminnalliset riskit

Toiminnalliset riskit liittyvät hoitovajeen ja henkilöstön saatavuuden yhtälöön. Hoitovajetta esiintyy erityisesti mielenterveyspalveluissa ja hoitajavajetta erityisesti hoitohenkilöstön kolmivuorotyössä sekä muutamissa muissa erityisammattiryhmissä. Vaikka henkilöstövajetta on kaikilla sektoreillamme, niiden kuormitus korostuu erityisesti erikoissairaanhoidossa, jonne potilaat päätyvät muiden hoitopaikkojen täytyessä. Perustasolla sote-keskuksissa hoidon jatkuvuudessa ja palvelujen saatavuudessa on riski kyvyssä palvella ja vastaanottaa asiakkaita ja potilaita, jotta valumaa yhteispäivystykseen ei muodostuisi epätarkoituksenmukaisella tavalla. Toisaalta henkilöstön saatavuusongelmat yhdistettynä henkilöstömitoituksen vaatimukseen muodostaa riskin sille, että joudutaan supistamaan toimintoja tai jättämään paikkoja täyttämättä. Yhtä lailla sosiaalipalvelujen puolella toiminnalliset riskit kytkeytyvät myös henkilöstöriskeihin, jotka puolestaan vaikeuttaa palvelujen tuottamista.

Näitä riskejä on pyritty pienentämään seuraavilla keinoilla:

1. perustason vuodeosastojen organisoituminen yhteen Tyks sairaalapalvelujen kanssa ja kokonaiskapasiteetin optimointi ml. kotisairaalat
2. Ikääntyvien palveluissa arviointimallin kehittäminen ja laajentaminen ja täten ikääntyvien ns. oikeantasaisen hoidon kehittäminen
3. hoidon saatavuuden ja jatkuvuuteen panostaminen sotekeskuksissa
4. mielenterveyspalvelujen laajempi selvittäminen ja perustason palvelujen mm. digipalvelujen lisääminen

Taloudelliset riskit

Taloudelliset riskit liittyvät epävarmuuteen. Lähtötiedot, missä on käytetty kuntien tilinpäätöksiä 2021 ja talousarvioita 2022 ovat epävarmat. Lähtötietojen epävarmuus tullaan korvaamaan rahoituslain muutostakin vaativalla ns. kertakorvauksella, jonka suuruus ei ole vielä tiedossa. Lisäksi yliopistosairaalan ylläpitämisen edellyttämä lisärahoitus on vielä päättämättä. Rahoituslain mekanismi indeksit ylittävien muutoksien korvaamisesta on hidaskä; nämä tullaan korvaamaan vasta yhden – kahden vuoden viiveellä. Epävarmuudet rahoituksen kehityksessä hankaloittaa talouden hallintaa.

Inflaation suuruus yhdistettynä henkilöstökustannusten kasvuun vuonna 2023 tuovat toimintaan merkittävän taloudellisen riskin, mikä on näkynyt yksityisten palveluntuottajien hyvin korkeina hinnankorotusvaateina. Alijäämäiseksi muodostuva ensimmäinen talousarvio yhdistettynä merkittävään kunnilta siirtyvään

lomapalkkavelkaan muodostaa myös rahoituksellisen riskin. Uudistuksen toimeenpanossa ei henkilöstöä luovuttavat kunnat ja kuntayhtymät poikkeuksellisesti korvaa hyvinvointialueelle lomapalkkavelkaa siirtyvän henkilöstön osalta vaan rahoitus on pyritty oikaisemaan kansallisella tasolla kuntien ja hyvinvointialueiden välillä. Toiminnan seurantatietojen muodostaminen edellyttää valtavasti työtä ja järjestelyjä, jotta hyvinvointialueen johtamiseen on käytettävissä tarvittavat talouden ohjaustiedot.

Näitä riskejä on pyritty pienentämään seuraavilla keinoilla:

1. keskitytään toiminnan haltuunottoon ja varaudutaan päivittämään talousarviota 2023 ja ja käyttösuunnitelmia seurantatietojen ja rahoituslain muutosten täsmennyttä 30.6.2023 mennessä.
2. tasapainotetaan talous taloussuunnitelmakaudella 2023 – 2025 päivitetyn talousarvion 2023 ja erillisen toimenpidesuunnitelman mukaisesti
3. hankintatoimen osaamisen ja resurssien kehittäminen osana organisaation rakentamista
4. lyhytaikaisiin rahoitustarpeisiin on valmisteltu erillinen luottolimiitti aluevaltuuston päätöksellä

Valmiuden ja varautumisen riskit

Vastuiden siirtyminen kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueelle aiheuttaa riskin erityisesti toimintojen jatkuvuuden varmistamisen näkökulmasta. Myös vastuiden siirtyminen hallintosäännön muuttuessa altistaa samalla epäjatkuvuudelle. Yleiseen geopoliittiseen tilanteeseen kytkeytyvät riskit mm. sähkökatkoksien ja kyberturvallisuuden osalta ovat tunnistettuja. Myös yhteiskuntajärjestystä vaarantava toiminta, disinformaation levittäminen vahingoittamistarkoituksessa ja johtohenkilöstön maalittaminen on tunnistettuja riskejä.

Näitä riskejä on pyritty pienentämään seuraavilla keinoilla:

1. Siirtymävaiheen aikana hyödynnetään sosiaali- ja terveydenhuollon osalta kuntien laatimia valmiussuunnitelmia ja niihin liittyviä häiriötilanteiden toimintakortteja.
2. Pelastuslaitoksen ja sairaanhoitopiirin hyvinvointialueelle siirtymisen kannalta merkityksellisiä suunnitelmia on ajantasaistettu
3. Pelastuslaitoksen tilanne- ja johtokeskuspalveluiden suorituskyky (24/7) on turvattu siirtymävaiheen osalta.
4. Sairaanhoitopiiri on aktiivisesti edistänyt uuden lain vaatimaa SOTE-valmiuskeskushanketta. Valmiuskeskuksen tehtävänä on koordinoida myös yhteistyöalueen valmiutta ja varautumista
5. Kuntien kanssa käydään aktiivisesti vuoropuhelua turvallisuuteen liittyvistä ilmiöistä ja tiivistetään yhteistyötä alueellisen varautumisen kehittämiseksi vastaamaan toimintaympäristöön kohdistuvia turvallisuusuhkia. Hyvinvointialueen ja kuntien johdolle järjestetään erillinen turvallisuusseminaari 9.12.2022.
6. Hyvinvointialueen kyber- ja tietoturvallisuuden yhteistyötä on tiivistetty 2M-IT Oy:n kanssa.
7. Hyvinvointialueen ylimmälle johdolle on järjestetty media- ja kriisiviestintäkoulutusta informaatiovaikuttamisen varalle. Hyvinvointialueen kriisiviestintäohjeistuksen laadinta on käynnissä.
8. Hyvinvointialueen palveluverkkoon kuuluvien kiinteistöjen sähkön- ja lämmöntuotannon jatkuvuuden osalta tukeudutaan olemassa oleviin varajärjestelmiin. Palveluverkon häiriötön toiminta pyritään varmistamaan myös häiriö- ja poikkeusoloissa.

TULOSLASKELMAOSA

Talousarvion rakenne ja valmisteluprosessi

Hyvinvointialuelain 115 §:n mukaan aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma vähintään kolmeksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarviossa tulee huomioida valtakunnalliset sosiaali- ja terveysministeriön sekä sisäministeriön asettamat tavoitteet hyvinvointialueille.

Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Siten taloussuunnitelman 2023-2025 tulisi olla tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään suunnitelmavuoden 2025 loppuun mennessä.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa on yleisperustelut, käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Tulosaluetasolla laaditaan käyttötalousosat. Talousarvioon on otettava tehtävien ja toiminnan edellyttämät määrärahat ja tuloarviot ja toiminnassa on noudatettava talousarviota.

Hyvinvointialueen kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sovelletaan sen lisäksi, mitä hyvinvointialueesta annetussa laissa säädetään, kirjanpitolakia. Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaosto antaa ohjeita ja lausuntoja kirjanpitolain, tilinpäätöstietoja koskevan valtioneuvoston asetuksen sekä hyvinvointialueesta annetun lain kirjanpitoa, tilinpäätöstä, konsernitilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevien säännösten soveltamisesta. Hyvinvointiyhtymien tuloslaskelma laaditaan kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston antamasta ohjeistusta noudattaen. Vuoden 2023 osalta tuloslaskelmaosasta puuttuu normaalista poiketen vertailutieto edellisestä vuodelta, koska sellaista ei ensimmäisenä toimintavuotena ole olemassa. Tuloslaskelman tehtävänä on osoittaa, riittääkö tuottoina ja valtion rahoituksena kertynyt tulorahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen.

Talousarvioprosessia on käsitelty aluehallituksessa eri kokouksissa vuoden 2022 aikana. Ensimmäistä kertaa prosessia ja sen periaatteista käsiteltiin 3.5.2023 § 66, talousarviokehystä sekä talousarvion laadintaohjeita 31.5.2022 §101. Lisäksi aluehallitus on käsitellyt talousarviota ja sen laadintaperiaatteita kahdessa seminaarissa 6.9.2022 sekä 13.10.2022.

Valmistelun lähtökohtana on realistisen talousarvion laadinta ja talouden tasapainoa haetaan taloussuunnitelmakaudella, kun vuoden 2023 talouden tasapainon saavuttamisen haasteellisuus on tietojen kertyessä muodostunut ilmeiseksi.

Varsinainen esitys talousarvioksi sekä taloussuunnitelma kaudelle 2023-2025 käsitellään aluehallituksessa 29.11.2022 ja valtuustossa 13.12.2022.

Käyttösuunnitelmat

Valtuuston hyväksynnän jälkeen talousarviota tarkennetaan laatimalla käyttösuunnitelmat. Käyttösuunnitelmat laaditaan hyvinvointialueelle vahvistetun organisaation mukaisesti ja tulosaluekohtaisten sitovuustasojen puitteissa eri palvelualueitasoille. Käyttösuunnitelmat vahvistetaan hallintosäännön määräämällä tavalla.

Talousarvion laadintaperusteet

Suunnittelun pohjatietoina on käytetty kuntien ja kuntayhtymien hyvinvointialueelle siirtyvän toiminnan toteutuneita tilinpäätöstietoja vuodelta 2021, jotka on käännetty hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen vahvistettuun organisaatiorakenteeseen. Vuoden 2023 lukuja arvioitaessa on huomioitu myös kuntien ja kuntayhtymien raportoimia tietoja kuluvan vuoden talouden kehityksestä, jotta siirtyvien kustannusten pohja hyvinvointialueen järjestämisvastuun käynnistyessä vastaisi mahdollisimman tarkasti siirtyvää toimintaa.

Kustannustason muutoksiin vuodelle 2023 on sisällytetty hyvinvointialueen työehtosopimusten kustannusvaikutukset sekä muodostettu arviot muiden erien kustannustasojen muutoksista. Lisäksi esitykseen on sisällytetty hyvinvointialueelle tulevat uudet tehtävät tai tehtävien laajennukset ennakoitua valtionrahoitusta vastaavasti sekä arviot vuoden 2023 puolelle jatkuvista pakollisista muutuskustannuksista ja niihin käytettävissä olevasta rahoituksesta. Valmistelun tässä vaiheessa toiminnalle ei ole asetettu erillisiä tuottavuus- tai tehostamistavoitetta vuodelle 2023.

Hyvinvointialueen toiminnan käynnistyessä toimintaan kohdistuu sekä kertaluonteisia että pysyviä muutuskustannuksia. Muutuskustannuksia pyritään kattamaan sekä valtion rahoituksen määräytymisperusteilla, että erillisellä muutosrahoituksella.

Varsinaista valtion rahoituspäätöstä ei ole esityslistaa laadittaessa käytettävissä. Valtion talousarvioesityksen mukainen hyvinvointialueiden rahoituksessa käytetty kustannustason muutosta kuvaava HVA -indeksi on tämän hetkisen tiedon mukaan osoittautumassa todennäköistä kehitystä pienemmäksi. Siten hyvinvointialueille esitettävä rahoitus ei vastaa täysimääräisesti siirtyvien kustannusten ja talousarviovuoden kustannustasomuutosten suuruutta. Kun lisäksi huomioidaan, että valtion rahoituksen määräytymiseen vaikuttaa kuntien vuoden 2022 talousarviotiedot, jotka ovat raportoidun tiedon mukaan ylittymässä, on rahoituksessa ilmeinen vaje suhteessa siirtyvän toiminnan kustannuspohjaan. Edellä kuvatusta syystä talousarvioesitys vuodelle 2023 on alijäämäinen.

Hyvinvointialueen lisärahoitus

Jos valtion myöntämä rahoituksen taso vaarantaa riittävien sosiaali- ja terveyspalveluiden tai pelastustoimen palveluiden järjestämisen, on hyvinvointialueella mahdollisuus lisärahoitukseen. Mahdollinen lisärahoitustarve myönnetään valtion talousarvioon otettavasta lisämäärärahasta ja edellyttää aina erillistä valtiovarainministeriön asettamaa valmisteluryhmää, jonka johdolla lisärahoituksen edellytyksiä selvitetään. Hyvinvointialue ei voi itsenäisesti ylittää rahoitusta vastaavia kustannuksia ja talouden tasapainottamisvelvoite on kuntasektoria tiukempi.

Talousarvion sitovuus

Taloudellisten tavoitteiden sitovuudet vuoden 2023 talousarviossa esitetään asetettavaksi hallitukselle suhteessa valtuustoon.

Sitovuustaso määritellään tilikauden yli-/alijäämänä sekä investointimenoina.

	Sitovuustaso, €
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-98 581 300
Investointimenot yhteensä	86 333 000

Hallitus vastaa talousarvion kuukausittaisesta seurannasta. Lisäksi laaditaan osavuosikatsaukset neljännesvuosittain. Aluevaltuusto vahvistaa tilivelvolliset viranhaltijat. Tilivelvollisella viranhaltijalla on vastuu johtamansa toiminnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä, niiden jatkuvasta ylläpidosta sekä tuloksellisuudesta.

Tulosalueiden osalta sitovuustasot on kuvattu tulosaluekohtaisessa talousarvio 2023 osiossa.

VUODEN 2023 TALOUSARVIOESITYS JA SUUNNITELMAVUODET

Hyvinvointialue yhteensä

	Talous- arvioesitys 2023 Milj. €	Suunnitelma 2024 Milj. €	Suunnitelma 2025 Milj. €
Toimintatuotot			
Myyntituotot	132,0	134,3	137,8
Maksutuotot	144,1	146,3	147,0
Tuet ja avustukset	52,5	16,4	16,6
Muut toimintatuotot	31,4	31,7	32,1
Toimintatuotot yhteensä	360,0	328,7	333,4
Valmistus omaan käyttöön	0,0	0,0	0,0
Toimintakulut			
Palkat ja palkkiot	973,5	989,2	1020,4
Henkilösivukulut	241,4	247,0	254,7
Henkilöstökulut yhteensä	1214,9	1236,2	1275,1
Palvelujen ostot	697,8	673,6	670,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	234,0	236,2	238,4
Avustukset	60,4	61,4	61,4
Muut toimintakulut	129,1	125,9	121,5
Toimintakulut yhteensä	2336,2	2333,3	2366,9
Toimintakate	-1976,1	-2004,6	-2033,4
Valtion rahoitus	1931,7	2068,3	2190,3
Nettorahoitustuotot+/-kulut-	-5,9	-6,3	-6,5
Vuosikate	-50,4	57,4	150,4
Poistot ja arvonalentumiset	48,2	53,2	56,0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-98,6	4,2	94,4
Kumulatiivinen alijäämä	-98,6	-94,4	0,0

Vuonna 2023 myyntituottoja arvioidaan kertyvän 132,0 milj. euroa, josta valtaosa muodostuu muille hyvinvointialueelle tuotettavien erikoissairaanhoidon palvelujen mynnistä ja korvauksista muilta maksajilta, kuten vakuutusyhtiöiltä. Maksutuottoja ovat asiakasmaksut joita palveluja käyttävät suorittavat palvelujen käytön

perusteella. Asiaksmaksujen perusteista säädetään erillisesti laissa tai asetuksissa ja ne perustuvat aluevaltuuston vahvistamiin taksoihin. Tuet ja avustukset muodostuvat pääasiassa muutosvaiheeseen valmisteluun myönnetystä ICT –muutosrahoituksesta, yleistä valmistelurahoituksesta sekä Tulevaisuuden Sote-keskus hankerahoituksesta. Muut toimintatuotot muodostuvat pääasiassa vuokratuotoista.

Vuoden 2023 talousarvion toimintakulut ovat 2 336,2 milj. euroa. Alla olevassa taulukossa on kuvattu kustannusrakenteen suhteelliset osuudet.

Toimintakulut	Euroa	%
Palkat ja palkkiot	973 517 000	41,7 %
Henkilösivukulut	241 384 300	10,3 %
Henkilöstökulut yhteensä	1 214 901 300	52,0 %
Palvelujen ostot	697 815 000	29,9 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	234 034 000	10,0 %
Avustukset	60 356 000	2,6 %
Muut toimintakulut	129 052 000	5,5 %
Toimintakulut yhteensä	2 336 158 300	100,0 %

Talousarvion palkkakulut ovat yhteensä 973,5 miljoonaa euroa. Työmarkkinaratkaisun vuoden 2023 kustannusvaikutus nostaa palkkakuluja 3,98 % ja henkilösivulukujen taso vuonna 2023 on keskimäärin 24,4 % palkkakuluista.

Palvelujen ostoihin on varattu 697,8 milj. euroa. Tästä merkittävä osa muodostuu suoraan asiakkaalle ostetuista palveluista sekä muista sosiaali- ja terveystaloustalouksista, joiden kustannustason muutosvaraus talousarviossa on 5,0 %. Kaikkiaan asiakaspalveluista ja sosiaali- ja terveystaloustalouksista on talousarviossa 477,5 milj. euroa ja niiden osuus palveluista on lähes 70 %. Muita palvelujen ostoja on 220,3 milj. euroa ja niiden kustannustason muutokseksi on arvioitu 3,2 %. Muiden palveluostojen suurimmat kustannukset muodostuvat kiinteistöjen ylläpitoon ja toimisto- ja asiantuntijapalveluihin liittyvät hankinnat.

Aineet, tarvikkeet ja tavaraostot muodostavat materiaalikustannusten kokonaisuuden ja niitä on talousarviossa 234,0 milj. euroa. Kustannukset muodostuvat pääasiassa hoitotarvikkeista, laboratorio- ja kuvantamistarvikkeista, kuntoutus- ja terapiatarvikkeista, lääkkeistä, huoltotarvikkeista ja irtaimistohankinnoista. Kustannustason muutokseksi on arvioitu 3,2 %.

Avustukset sisältävät kotitalouksille maksetut tuet sekä yhteisöille myönnettävät avustukset ja tulet. Kotitalouksille myönnettäviä avustuksia ovat mm. omaishoidon tuki, henkilökohtaisen avun tukitoimet, täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki. Yhteisöjen avustuksia ovat pääasiassa yhdistyksille myönnettävät toiminta-avustukset. Tukien ja avustusten kokonaismäärä on 60,4 milj. euroa. Muissa toimintakulujen ryhmässä suurimman kustannuksen muodostaa toimitilojen ja laitteiden vuokrat, joita on talousarviossa 118,0 milj. euroa.

Valtion rahoituksen suuruudeksi ennakoitaan 1 931,7 milj. euroa. Varsinais-Suomen osuus koko maan rahoituksesta on 8,56 %. Rahoituksen sisältyy kasvua 119,4 milj. euroa vuonna 2023 suhteessa laskennalliseen siirtyvään kustannuspohjaan. Tästä palvelutarpeen lisäyksen perusteella myönnettävää rahoitusta on 23,5 milj. euroa, hyvinvointialueille uusia tehtäviä tai tehtävien laajentumisia varten rahoitus kasvaa 23,6 milj. euroa ja kustannustason muutosta kattamaan rahoitus kasvaa 71,8 milj. euroa. Kokonaisuutena valtion yleiskatteisen rahoituksen määräksi ennakoitaan 1 931,7 milj. euroa.

Rahoitustuotot ja –kulut muodostuvat pääasiassa vieraan pääoman korkokuluista, jotka muodostuvat siirtyvien lainasopimusten koroista sekä vuonna 2023 investointisuunnitelman mukaisen uuden pitkäaikaisen rahoituksen korkokuluista. Alijäämäinen talousarvio edellyttää varautumaa myös lyhytaikaisen rahoituksen kuluihin, joita osin voidaan kompensoida maksuvalmiusvaihteluun liittyvillä korkotuotoilla. Nettorahoituskustannukset ovat 5,9 milj. euroa.

Poistot ja arvonalentumiset koostuvat kokonaisuudessaan pysyviin vastaaviin kuuluvien aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenojen poistoista. Poistojen perusteena on aluevaltuuston hyväksymä poistosuunnitelma. Talousarvio sisältää poistoja 48,2 milj. euroa.

Vuosikate on negatiivinen 50,4 milj. euroa. Talousarvion toimintakulut ylittävät toiminnan tulorahoituksen. Investointien rahoitus ja lainojen lyhennykset on katettava lainarahoituksella. Tilikauden alijäämäksi muodostuu 98,6 milj. euroa. Kuten aiemmin talousarvion laadintaperusteissa on kuvattu, aiheutuu alijäämäinen tilanne pitkälti siitä, ettei hyvinvointialueille esitettävä rahoitus vastaa täysimääräisesti siirtyvien kustannusten ja talousarviovuoden kustannustasomuutosten suuruutta. Lisäksi hyvinvointialueen valtion rahoituksen taustalla on kuntien vuoden 2022 talousarviotiedot, jotka kuntien raportoitujen tietojen perusteella tulee ylittymään.

Marinin hallitus on tehnyt esityksen hyvinvointialueen rahoituslain muutoksista. Niiden perusteella hyvinvointialueille maksettaisiin kertakorvaus, joka lasketaan kuntien tilinpäätöstietojen 2022 ja talousarviotietojen erotuksena. Varsinais-Suomen osalta kertakorvauksen suuruudeksi on arvioitu 49,5 milj. euroa.

Suunnitelmavuodet 2024 – 2025

Vuoden 2024 toimintatuottoja ja vastaavasti toimintakuluja pienentää päätyvä hanke- ja valmistelurahoitus 36,3 miljoonaa euroa. Muilta osin toimintatuottojen kehityksen arvioidaan olevan maltillinen ja noudattavan kansaneläkeindeksin tai hyvinvointialueen omakustannushinnoittelua vastaavaa hintakehitystä.

Henkilöstökulut muodostavat 53 % toimintakuluista. Palkkakustannusten arvioidaan kasvavan 4,4 % työehtosopimusratkaisun perusteella. Muun kustannuspohjan osalta suunnitelmassa on varaukset 1,8 % kustannustason muutoksiin. Talouden tasapainotusohjelmassa suunnitellaan ja määritellään toimenpiteet, joilla saavutetaan 33 miljoonan euron kustannusvaikuttavuus osana suunnitelmakauden tasapainotustoimia.

Marinin hallitus on tehnyt esityksen hyvinvointialueen rahoituslain muutoksesta. Sen perusteella hyvinvointialueille maksettaisiin kertakorvaus, joka lasketaan kuntien tilinpäätöstietojen 2022 ja talousarviotietojen erotuksena. Varsinais-Suomen osalta kertakorvauksen suuruudeksi on arvioitu 49,5 miljoonaa euroa. Kertaerä maksettaisiin vuoden 2024 puolella. Valtionrahoituksen kertaerä on huomioitu suunnitelmassa. Poistot ja nettorahoituskulut muodostuvat investointisuunnitelman toteuttamisesta. Suunnitelmavuoden 2023 tilikauden ylijäämä on 4,2 miljoonaa euroa.

Vuoden 2025 osalta toimintatuottojen muutos vuodesta 2024 arvioidaan vähäiseksi. Pääasiallinen kasvu muodostuu omakustannushintaan tuotettavien palvelujen myynnistä.

Toimintakulujen osalta työehtosopimuksen vaikutus nostaa palkkakuluja arviolta 4,1 %. Muun kustannuspohjan muutokseksi ennakoidaan 1,9 %. Suunnitelmavuodelle 2025 vaadittava tasapainotustarve on 29,5 miljoonaa euroa. Poistot ja nettorahoituskulut muodostuvat investointisuunnitelman toteuttamisesta. Tilikauden ylijäämä on 94,4 miljoonaa euroa. Vuoden 2025 lopussa taloussuunnitelma on tasapainossa eikä katettavaa alijäämää ole.

HVA:n ulkoiset tuotot ja kulut

	Talousarvio- esitys 2023	Suunnitelma 2024	2025
TULOSLASKELMA			
Toimintatuotot			
Myyntituotot	132 007 000	134 348 000	137 777 000
Maksutuotot	144 139 000	146 301 000	147 033 000
Tuet ja avustukset	52 515 000	16 399 000	16 563 000
Muut toimintatuotot	31 361 000	31 675 000	32 062 000
Toimintatuotot yhteensä	360 022 000	328 723 000	333 435 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Palkat ja palkkiot	973 517 000	989 220 000	1 020 350 000
Henkilösivukulut	241 384 300	246 960 000	254 730 000
Henkilöstökulut yhteensä	1 214 901 300	1 236 180 000	1 275 080 000
Palvelujen ostot	697 815 000	673 601 700	670 407 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	234 034 000	236 247 000	238 399 000
Avustukset	60 356 000	61 442 000	61 442 000
Muut toimintakulut	129 052 000	125 875 000	121 538 000
Toimintakulut yhteensä	2 336 158 300	2 333 345 700	2 366 866 000
Toimintakate	-1 976 136 300	-2 004 622 700	-2 033 431 000
Valtion rahoitus	1 931 680 000	2 068 337 000	2 190 298 000
Rahoitustuotot ja kulut			
Korkotuotot	0	0	0
Muut rahoitustuotot	0	0	0
Korkokulut	5 925 000	6 300 000	6 500 000
Muut rahoituskulut	0	0	0
Nettorahoitustuotot+/-kulut-	-5 925 000	-6 300 000	-6 500 000
Vuosikate	-50 381 300	57 414 300	150 367 000
Poistot ja arvonalentumiset	48 200 000	53 200 000	56 000 000
Satunnaiset tuotot	0	0	0
Satunnaiset kulut	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-98 581 300	4 214 300	94 367 000
Kumulatiivinen alijäämä	-98 581 300	-94 367 000	0

TALOUSARVIO 2023 TULOSALUEITTAIN

Hyvinvointialueen organisaatorakenteen mukaisesti tulosalueille asetetaan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Tulosalueiden toiminnan ja talouden suunnitelmiksi laaditaan erilliset käyttösuunnitelmat alusvaltuuston vahvistaman talousarvion jälkeen. Strategiset tavoitteet vuodelle 2023 on esitetty kootusti sivulta 9 alkaen.

Sosiaali- ja terveystaloudet

Vuoden 2023 alkaessa aloittaa Varhassa kokonaan uusi sote-palvelujen tulosalue. Se muodostuu hyvin pirstaleisesta lähtötilanteesta, jossa aiemmat kuntien ja kuntayhtymien sosiaali- ja terveystaloudet muodostavat uudenlaisen kokonaisuuden. Tämän organisoituminen hyvinvointialueitasoisesti, sekä sen sisällä alueellisuus ja sen erilaisuus huomioiden, on merkittävä muutos ja valtava urakka henkilöstölle, esihenkilöille ja johdolle.

Koko hyvinvointialueen toiminnan käynnistyminen tähtää turvalliseen siirtymään, jotta asiakkaat ja potilaat saavat palvelunsa ja etuutensa kuten ennenkin ja mahdollisimman häiriöttä. Tavoitteena on siis järjestämisvastuun vastaanotto, ja sote-palveluissa tämä tarkoittaa nykyisten palvelujen jatkuvuuden turvaamista käytännössä joko omana palvelutuotantona, ostopalveluna tai palvelusetelin avulla. Palvelujen kehittämisen aika tulee käytännössä myöhemmin, vaikka sitä toki tehdään rinnalla mm. valtionavustushankkeiden avulla.

Sote-palveluista on kuitenkin löydettävissä selkeitä painopisteitä palvelujen kehittämiseksi vastaamaan nykyistä paremmin asukkaiden palvelutarvetta ja lainsäädännön tulevia vaateita, samalla hyvinvointialueella käytössä olevat taloudelliset ja henkilöstöresurssit huomioiden. Näiden suhteen tehdään palvelutuotannossa töitä, vaikka organisaatiouudistus todennäköisesti vaikuttaa myös palvelutuotantoon ja sen kykyyn uusiutua. Painopisteiksi on tunnistettu mm. avoterveydenhuollon palveluiden saatavuus ja hoidon jatkuvuus, jonka yhteydessä puhutaan mm. lakisääteisen hoitotakuun kiristymisestä asteittain vuonna 2023 ja 2024. Tähän osin liittyy erikoissairaanhoidon konsultaatioiden saaminen osaksi perustason palveluita, jota on syytä valmistella yhdessä TYKS/Sairaalapalvelujen kanssa, jotta perustasolla olisi käytössä erikoisosaamista, ja edelleen lähettämisen tarve vähenisi. Perhekeskusten perustamisen ja käyttöönoton kautta tavoitellaan varhaista tukea lapsille, nuorille ja perheille. Perustason mielenterveys- ja päihdepalvelujen palvelujen saatavuutta edistetään mm. parantamalla psykososiaalisten hoitomenetelmien saatavuutta ja käyttöä kouluttamalla perustasolla sote-henkilöstöä, ja ottamalla käyttöön digitaalisia omahoitomenetelmiä, joissa asiakas hoitaa itse itseään digitaalisella hoitopolulla, tarvittaessa ammattilaisen tuella.

Toiminnallinen, taloudellinen ja hallinnollinen järjestäytyminen tulee kuitenkin viemään aikaa, ja se tulee myös vaikuttamaan em. toiminnan kehittämiseen. Sote-palvelujen kokonaisuus on hyvin laaja, sisältäen kokonaan uuden käsitteen, sote-keskuksen ja yliopistollisen sote-keskuksen sekä asiakas- ja palveluohjauksen kokonaisuuden. Sosiaali- ja vammaispalvelujen puolella puolestaan on edessä esimerkiksi aiemmin itsenäisesti toimineiden kahden kuntayhtymän (KTO ja Kärkulla) purkautuminen ja yhdistäminen vaativia vammaispalveluita tuottavaksi kokonaisuudeksi. Aiemmat palvelutuotantorakenteet menevät siis sote-palveluissa käytännössä uusiksi. Kaikki tämä työ tehdään muun työn ohella.

Muutos tulee väistämättä etenemään eritahtisesti Varsinais-Suomen hyvinvointialueen sisällä. Muutoksen hallitummaksi läpiviemiseksi hyvinvointialuetta on ryhmitelty kahdeksaan erilaiseen alueellisuuden huomioivaan kokonaisuuteen, joista osa on aiempaan nähden vanhoja organisaatioita yhteen nivova, osin pilkkova. Tämä kaikki aikaansaa valtavan määrän työtä, mutta on välttämätöntä matkalla kohti yhtä ja yhtenäistä hyvinvointialuetta. Oletettavasti osalla henkilöstöstä muuttuvat myös työnkuvat, joka aikaansaa tarpeen käydä neuvotteluja

yhteistoiminnassa sekä sovittaa yhteen henkilöiden osaamista ja organisaation osaamistarpeita. Tämä vie myös merkittävästi aikaa.

Asukkaiden näkökulmasta pirstaleinen lähtötilanne ei saisi kuitenkaan näkyä palveluissa, vaan esimerkiksi palvelujen myöntämiskriteerien tai asiakasmaksujen tulee olla yhdenmukaiset. Näiden yhdenmukaistamiseksi on tehty merkittävä määrä työtä, mutta muutoksen jalkauttaminen kunkin ammattilaisen työhön eri puolille Varsinais-Suomea vie aikaa. Samalla yhdenmukaistaminen aikaansaa valtavan määrän yksilöjä koskevia uusia palvelutarpeenarviointitarpeita, jotka täytyy tehdä muun työn ohella. Kyseessä on oletettavasti kuukausien urakka. Kriteerien yhdenmukaistamisen lisäksi edessä on valtava määrä työtä ammattilaisten toimintatapojen yhdenmukaistamiseksi myös niissä palveluissa, joissa palvelujen tuotantotavat ovat eronneet, työtavoissa on ollut eroja, tai käytössä olevat työkalut ja tietojärjestelmät ovat eronneet toisistaan.

Vuosi 2023 tulee olemaan sote-palveluissa käytännössä palvelujen turvaamista sekä uuden organisaation käynnistymiseen liittyvän muutoksen ja epävarmuuden sävyttämää. Käytössä ei ole totuttuun tapaan organisaatiosta ja sen palveluista kertovaa toiminnan ja talouden tietoa, vaan sitä kertyy vähitellen. Tämä tulee vaatimaan valtavan paljon kärsivällisyyttä ja luottamusta kaikilta osapuolilta, niin asiakkailta, henkilöstöltä, esihenkilöiltä kuin päätöksentekijöiltä.

Tulosalueen keskeiset toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet on koottu alla olevaan taulukkoon.

Sote-palvelut		
TOIMINNALLISET TAVOITTEET		
	tavoite 2023	2021*
Käyntimäärät		
Avoterveydenhuollon käynnit, lääkäri	400 000	395 000
Avoterveydenhuollon käynnit, hoitaja	420 000	731 000**
Käynnit, neuvola	115 000	112 000
*vuosien 2020-2021 tietolähde: avoHilmo-tiedot		
**koronarokotukset nostivat käyntimääriä huomattavasti		
	tavoite 2023	2021*
Hoidon jatkuvuus		
Hoidon jatkuvuus (COCI) perusterveydenhuollon avosairaanhoidon hoitajakäynneillä	0,2	0,14**
Hoidon jatkuvuus (COCI) perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärikäynneillä	0,4	0,38
*vuosien 2020-2021 tietolähde: avoHilmo-tiedot (sotekuva.fi)		
**koronarokotukset laskevat hoidon jatkuvuutta huomattavasti		
TALOUDELLISET TAVOITTEET, TA2023		
	t€	
Toimintatuotot	54 862	
Toimintakulut	-732 187	
Toimintakate	-791 590	
Yli-/alijäämä (=sitovuustaso)	-30 254	

Ikääntyneiden palveluiden tulosalue

Ikääntyneiden palveluissa tähdätään turvalliseen siirtymään palveluiden ja etuuksien jatkuvuuteen sekä kriittisten prosessien toimivuuteen. Ikääntyneiden palveluissa tehdään vuoden vaihteeseen toiminnallista muutosta asiakas- ja palveluohjauksen keskittämiseksi. Varsinais-Suomessa on jo olemassa keskitetty maakunnallinen asiakasohjaus, jossa lähes kaikki kunnat ovat olleet mukana. Tämä toiminta jatkuu ja sitä kehitetään edelleen. Palveluohjauksen rooli tulee muuttumaan siten, että palveluiden myöntäminen ja niiden tuottaminen erotetaan. Palvelutarpeen arviointeja tehdään paikallisesti alueilla, mutta palveluita koskevia päätöksiä eivät tee enää samat ammattilaiset, jotka tuottavat tai johtavat palvelua. Keskitetyllä palveluohjauksella pyritään asiakkaiden yhdenvertaisuuden parantamiseen. Myös gerontologisen sosiaalityön korostaminen ja tehtävän selkeyttäminen ovat painopisteinä.

Ikääntyneiden palveluiden palvelualueet varsin erilaisia kooltaan ja profiililtaan ja niissä on olemassa olevia vahvoja rakenteita, joten organisoituminen tulee olemaan myös erilaista eri palvelualueilla. Organisaatiomuutos ja toimintatapojen yhdenmukaistaminen tulee viemään aikaa ja siinä edetään maltillisesti tukena laatutyö ja prosessien yhtenäistäminen. Tämä tulee haastamaan muutosjohtajuutta ja on tärkeää, että henkilöstö osallistuu aktiivisina toimijoina ja kehittäjinä palveluiden ja toimintatapojen muutokseen. Niin hyvinvointialueen käynnistyessä kuin erityisesti toiminnan kehittämisen myötä joidenkin henkilöiden työtehtävät saattavat muuttua organisaation tarpeiden sekä henkilön osaamisen ja taitojen mukaisesti.

Palveluiden kehittämisessä huomioidaan lainsäädännön vaatimukset esimerkiksi hoitohenkilöstömitoituksesta ja laitospalveluiden purkamisesta kehittäen samalla vaihtoehtoisia kevyempiä palveluita kuten yhteisöllistä asumista. Teknologian lisääminen palvelutuotannon osana palvelee erityisesti kotihoidon mahdollisuuksia tukea ikääntyneen kotona asumista. Hoitohenkilöstön riittävyshaaste palveluntuottajan statuksesta riippumatta on aiheuttanut ikääntyneiden palveluiden odotusaikojen pidentymistä ja palvelun saatavuuden heikentymistä. Iäkkäiden henkilöiden oikeaan palveluun siirtyminen on pitkittynyt ja vaikuttanut myös sairaalapalveluihin. Jotta palvelut kohdentuisivat oikea-aikaisesti, tarpeen mukaisesti ja taloudellisesti, kuntouttavia arviointiyksiköjä tarvitaan lisää ikääntyneiden palveluihin. Tämä tarkoittaisi sitä, että ikääntyneen henkilön kotiin kuntouttaminen tai asumispalvelun tarpeen arviointi ei tapahtuisi sairaalassa vaan kodinomaisemmassa kuntouttavassa yksikössä. Koska erillisten yksiköiden perustaminen on ajallisesti pidempiaikainen tavoite, aloitetaan välittömästi valmistelemaan kuntouttavaa arviointiyksikkömallia, jota voidaan toteuttaa kotihoidossa ja asumispalveluyksiköissä.

Hoitohenkilöstön saatavuuteen ja houkuttelevuuteen ikääntyneiden palveluissa haetaan aktiivisesti uusia keinoja ja vaihtoehtoja yhteistyössä HR:n kanssa. Ikääntyneiden palveluissa on oma resurssipooli ja resurssihenkilöstöä on tarpeen lisätä, jotta pystyttäisiin vähentämään huomattavasti kalliimpaa vuokrahenkilöstön ostamista. Myös kansainvälisestä rekrytoinnista saadaan ensimmäiset kokemukset ikääntyneiden palveluissa ensi vuonna. Ikääntyneiden palveluissa palveluiden myöntämiskriteerien sekä asiakasmaksujen ja etuuksien yhtenäistäminen vaatii runsaasti henkilöstöresursointia palvelutarpeen arviointeihin, palvelusuunnitelmien tarkistamiseen sekä palvelupäätösten tekoon. Samalla uusien palvelun tarvitsijoiden määrä oletettavasti kasvaa, joten siirtymäajat vanhojen asiakkaiden osalta ovat hyvin tarpeelliset.

Tulosalueen keskeiset toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet on koottu alla olevaan taulukkoon.

Ikääntyneiden palvelut		
TOIMINNALLISET TAVOITTEET		
Palveluiden kattavuus % 75 vuotta täyttäneistä (31.12.):	tavoite 2023	2021
ympäri vuorokautinen palveluasuminen	enintään 6,8	6,8
yhteisöllinen asuminen	1,00	0,7
laitopalvelut (vanhainkotihoito)	enintään 0,6	0,6
säännöllinen kotihoito	15,5	*
omaishoidon tuki	4,6 tai enemmän	4,7
* vertailutieto puuttuu		
Odotusaika ikääntyneiden asumispalveluihin	alle 3kk asian vireille tulosta	
TALOUDELLISET TAVOITTEET		
	t€	
Toimintatuotot	90 377	
Toimintakulut	-420 519	
Toimintakate	-394 072	
Yli-/alijäämä (=sitovuustaso)	-9 444	

TYKS Sairaalapalveluiden tulosalue

Vuoden 2023 suunnittelussa lähtökohtana on ollut alkuvuoden osalta vuodenvaihteessa tapahtuvan siirtymän mahdollisten ongelmien minimointi ja toiminnan turvaaminen. Lähtökohta vuoteen on haastava koronavuosien ja erityisesti vuoden 2022 aikana kertyneen hoitovelan vuoksi. Tuotannollisena tavoitteena on purkaa kertyneitä hoitonoja hoitotakuulainsäädännön edellyttämälle tasolle. Tuotantomääriä kasvatetaan ja hoidon laatua parannetaan edelleen.

Suurimmat toiminnalliset muutokset kohdistuvat uuden kuntouttavien vuodeosastopalvelujen toimialueen syntyyn sekä Turun kaupunginsairaalan toimintojen siirtymiseen tulosalueelle. Aiemmin perusterveydenhuollon vuodeosastoina toimineiden yksiköiden siirtyminen samaan kokonaisuuteen ja TYKS sairaalapalveluihin on haastava prosessi, jonka myötä kuitenkin on odotettavissa mahdollisesti melko nopeastikin korjaantumista toimintaa voimakkaasti haittaavan jatkohoitoon siirtymisen ongelmiin.

Toimintavuoden aikana tavoitteena on löytää sujuvimmat käytännöt ja työnjako nyt sairaalapalveluihin liittyvien uusien yksiköiden kanssa ja vakiinnuttaa ne osaksi toimintaa. Samanaikaisesti selvitetään Turun kaupunginsairaalan sekä maakunnan vuodeosastokapasiteetin tarkoituksenmukaisiin organisoitumismalli. Alkuvuoden aikana selvitetään nyt medisiiniselle toimialueelle sijoittuvien toimintojen mahdollinen jako muille toimialueille niiden toiminnan painopisteen mukaisesti (esimerkiksi kuntouttavien neurologisten toimintojen sijoittuminen Neurotoimialueelle). Kuntouttavien vuodeosastojen osalta selvitetään työnjakoa erityisesti ikääntyneiden palveluiden tulosalueen kanssa sen varmistamiseksi, että potilaat/asiakkaat hoidetaan tarkoituksenmukaisimmassa hoitopaikassa. Tavoitteena on toteuttaa mahdolliset muutokset viimeistään vuoden

2024 alusta. Samanaikaisesti varmistetaan toiminnan ja taloushallinnon kustannuspaikkarakenteen yhdenmukaisuus.

Avohoidossa kehitetään yhdessä SOTE- keskusten kanssa erikoislääkäripalveluiden saatavuutta perusterveydenhuollon yksiköissä ja täten pyritään potilaslähtöisesti nopeuttamaan potilaiden hoitoa siten, että osasta läheteistä erikoissairaanhoidon välttyttäisiin.

Tärkeimpänä haasteena on osaavan henkilöstön saatavuus, jota pyritään parantamaan yhteistyöllä alueen oppilaitosten sekä Varhan HR- osaston kanssa.

Koulutuksen ja tutkimuksen osalta turvataan siirtymä hyvinvointialueelle siten, että näiden lakiin ensimmäistä kertaa kirjattavien yliopistosairaalan tehtävien toteutuminen ei vaarannu. Yliopistoyhteistyön uudet rajapinnat vakiinnutetaan käyttöön.

Tulosalueen keskeiset toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet on koottu alla olevaan taulukkoon.

Tyks/sairaalapalvelut			
TOIMINNALLISET TAVOITTEET			
		tavoite 2023	TYKS2022*
Hoitojaksot, oma tuotanto			
	Somaattinen	70 106	55 005
	Psykiatrinen	2 960	3 180
	Yhteensä	73 066	58 185
Hoitopäivät, oma tuotanto			
	Somaattinen	393 179	190 100
	Psykiatrinen	60 350	60 620
	Yhteensä	453 529	250 720
Avohoito, oma tuotanto			
	Somaattinen	847 276	830 820
	Psykiatrinen	271 440	292 580
	Akuutti	133 300	127 500
	Yhteensä	1 252 016	1 250 900
*vertailutietona Tyks TS2022 luvut, PTH vuodeosastotiedot puuttuvat			
TALOUDELLISET TAVOITTEET			
		t€	
Toimintatuotot		156 438	
Toimintakulut		-837 676	
Toimintakate		-790 168	
Yli-/alijäämä (=sitovuustaso)		-58 926	

Pelastuspalveluiden tulosalue

Pelastustoimi on sisäisen turvallisuuden toimiala, jonka ydintehtävänä on yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen, onnettomuuksien vähentäminen ja niiden seurausten rajoittaminen.

Hyvinvointialueen pelastuspalvelujen osalta toiminta aloitetaan vuoden 2023 alussa valmiiksi maakunnallisesti järjestetyillä pelastuspalveluilla. Varsinais-Suomen pelastuslaitos on tuottanut toiminta-alueensa 27 kunnan lakisääteiset pelastuspalvelut maakunnallisesti 1.1.2004 alkaen. Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen kriittiset palvelut sekä asiakkaiden lähipalvelut turvaava paloasemaverkosto ja palvelutuotannon suorituskyky on luotu

maakunnalliset riskit huomioiden. Hyvinvointialueen pelastuspalveluiden aloittaessa toimintaansa vuoden 2023 alussa on keskeisenä tavoitteena siirtymän osalta turvata nykyinen maakunnallinen pelastustoimen palvelutaso ja sen toteuttamisen perustana oleva toiminnallinen suorituskyky.

Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen keskeisenä painopisteenä on valmistella 1.12.2023 mennessä hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutaso aluevaltuuston hyväksyttäväksi. Pelastustoimen palvelutasopäätöksessä määritellään Varsinais-Suomen pelastustoimen tuottamien turvallisuuspalveluiden taso hyvinvointialueella. Palvelutasopäätöksellä päätetään pelastustoimea koskevista tavoitteista, järjestelyistä, resursseista ja kehittämistoimenpiteistä. Siirtymäajan aikana noudatetaan palveluiden jatkuvuudenhallinnan turvaamiseksi aluevaltuuston 23.11.2022 päätöksen mukaisesti voimassa olevaa palvelutasopäätöstä 2021–2024.

Pelastustoimella on Varsinais-Suomessa pitkä perinne ensihoitopalvelun tuottajana. Ympäri vuorokautinen nopea lähtövalmius, koulutettu henkilöstö ja ajan tasalla oleva kalusto ovat vuosikymmeniä taanneet sen, että kiireellisesti tuotettu palvelu on saavuttanut potilaan nopeasti ja potilaan saama palvelu on ollut laadukasta. Pelastuslaitoksen ensihoitopalveluiden tuotannon jatkuvuus on varmistettu ensivuoden osalta. Strategisena painopisteenä 2023 on kehittää hyvinvointialueiden ensihoitopalveluiden kokonaisuutta palvelumuotoilun ja tiedolla johtamisen keinoin yhdessä TYKS-Sairaalapalveluiden sekä järjestämisen palvelualueen kanssa.

Pelastuslaitoksilla on tärkeä rooli varautumisessa erilaisiin suuronnettomuuksiin ja häiriötilanteisiin. Pelastusviranomaiset toimivat yleisjohtajina esimerkiksi myrskyjen ja tulvien aiheuttamissa pelastustilanteissa ja tukevat tarvittaessa muita viranomaisia niiden toiminnassa. Hyvinvointialueilla on myös kokonaisturvallisuuden näkökulmasta tarkasteltuna tärkeä rooli huolehtia oman toimintansa vastuulle kuuluvien palveluiden jatkuvuudenhallinnasta sekä toimintaan kohdistuvien riskeihin ja uhkiin varautumisesta. Hyvinvointialueen konsernin ja tulosalueiden yhteisellä varautumisella pyritään varmistamaan tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen normaali- ja poikkeusoloissa. Pelastuslaitoksen yhtenä kehittämisen painopisteenä on ensivuoden aikana edistää osaltaan väestönsuojelun ja varautumisen yhteensovittamista hyvinvointialueella. Tavoitteena on luoda selkeä toimintamalli turvallisuuden ja varautumisen vastuista yhdessä muiden tulosalueiden kanssa. Toimintamallissa huomioidaan poikkihallinnollisesti myös yhteistoiminta-alueen ja kansalliset kokonaisturvallisuuden tarpeet.

Tulosalueen keskeiset toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet on koottu alla olevaan taulukkoon.

Pelastuspalvelut		
TOIMINNALLISET TAVOITTEET	tavoite 2023	2021
Kiireellistentehävien toimintavalmiusaikaprosentti.		
Riskialueiden mukaan määräytyvät aikarajat.		
Toimintavalmiusaika	50 %	87 %
Palotarkastusmäärien tavoitteiden prosentuaalinen toteutuma		
Palotarkastusmäärät	90 %	91 %
Kustannusvertailu (€/as)	82	75
TALOUDELLISET TAVOITTEET		
	t€	
Toimintatuotot	5 027	
Toimintakulut	-40 687	
Toimintakate	-37 359	
Yli-/alijäämä (=sitovuustaso)	44	

Konsernivalvelujen tulosalue

Konsernivalvelujen tulosalueen tavoitteena on tukea henkilöstön ja toiminnan siirtoa Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle mahdollisimman riskittömästi vuoden 2023 alkaessa. Koska kyseessä on yksi suurimmista koskaan tehdyistä liikkeen luovutuksista, on selvää, että monia asioita ratkaistaan vielä vuoden 2023 aikana.

Toiminnallisesti konsernivalvelut tavoittelevat vuoden 2023 aikana selkeitä prosessikuvauksia, jotka tukevat operatiivista toimintaa. Konsernivalvelut on asiakaspalveluorganisaatio ja siten riittävän, osaavan ja oikein resursoitujen palveluprosessien rakentaminen on tulosryhmien keskeisimpiä tavoitteita.

Tulosryhmäkohtaisesti keskeisimmiksi strategiatavoitteiden tukemista koskeviksi tavoitteiksi nousee Ammattilaisten arvostama – hanke, IT-palvelujen järjestelmähankkeista erityisesti asiakas- ja potilastietojärjestelmien yhdenmukaistamisen edistäminen sekä digitaalisten palvelujen kehittäminen ja kiinteistöihin liittyvät selvitykset ja hankesuunnitelmat niin palveluverkon kuin investointisuunnitelman tarkentamiseksi.

Tulosalueen keskeiset toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet on koottu alla olevaan taulukkoon.

Konsernipalvelut	
TALOUDELLISET TAVOITTEET	
	t€
Toimintatuotot	36 648
Toimintakulut	275 429
Toimintakate	37 055
Yli-/alijäämä	0
Nettokustannusrasitus=sisäinen tuotto	275 836
Talousarvion sitovuus on tilikauden yli-/alijäämä ja nettokustannusrasitus operatiivisille tulosalueille.	
Nettokustannusrasitus=toimintatuotot-toimintakulut-nettorahoitustuotot/-kulut-poistot	

Järjestämisen palvelut tulosalue

Järjestämisen palvelut tulosalueen organisaatio ja toimintamalli osana Varhan johtamisjärjestelmää vakiinnutetaan vuoden 2023 aikana.

Järjestämisen palvelut tulosalueen vuoden 2023 tavoitteena on valmistella palvelustrategia päätettäväksi vuoden 2023 aikana. Varhan palvelustrategiassa otetaan kantaa mm. palvelurakenteeseen, palveluverkkoon, palvelujen tuotantotapoihin. Palvelustrategia on lakisääteinen ja Varhan päästrategiaa konkreettisempi sekä omaa että ulkopuolelta hankittavaa palvelutuotantoa ohjaava asiakirja.

Hyvinvointialueen johtamistapa tulee kehittymään ja tarve tiedolla johtamiseen on tunnistettu merkittäväksi. Hyvinvointialueiden tulee kyetä raportoimaan eri ministeriöille taloudesta ja toiminnastaan mm. kansallisesti asetetuilla vähimmäistietosisällöillä. Tiedolla johtamisessa tavoitteena on näiden vähimmäistietosisältöjen ja muiden Varhan perusmittareiden kehittäminen ja käyttöönotto. Tämän rinnalla valmistellaan tietojohdamisessa käytettävän tietoallasta, joka tulevaisuudessa käyttöönoton jälkeen mahdollistaa toiminnan ja talouden yksityiskohtaisemman analysoinnin. On todennäköistä, että tietoaltaan käyttöönotto toteutuu kuitenkin myöhemmin kuin vuonna 2023.

Järjestämisen palvelut osallistuvat osaltaan Varhan varautumisen valmisteluun. Järjestämisen palveluissa tullaan koordinoimaan sitä, että kaikki hyvinvointialueen tarvittavat varautumiseen ja erityistilanteisiin liittyvät suunnitelmat on laadittu sekä varautumisen yhteistyöverkostot perustettu.

Tulosalueen keskeiset toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet on koottu alla olevaan taulukkoon.

Järjestämisen palvelut	
TALOUDELLISET TAVOITTEET	
	t€
Toimintatuotot	16 669
Toimintakulut	27 240
Toimintakate	0
Yli-/alijäämä	0
Nettokustannusrasitus=sisäinen tuotto	10 571
Talousarvion sitovuus on tilikauden yli-/alijäämä ja nettokustannusrasitus operatiivisille tulosalueille.	
Nettokustannusrasitus=toimintatuotot-toimintakulut-nettorahoitustuotot/-kulut-poistot	

Seuraavassa taulukossa on esitetty kootusti hyvinvointialueen talousarvioesityksen 2023 muodostuminen tulosalueittain tuloslaskelmamuodossa.

**VARSINAIS-SUOMEN
HYVINVOINTIALUE**

VUODEN 2023 TALOUSARVIOESITYS

	1A	1H	1J	1S	1T	1V	1Y
	HVA johto ja toimielimet	Konserni- palvelut	Järjestämis- palvelut	SOTE-palvelu	TYKS/sairaala palvelut	Ikääntyneiden palvelut	Pelastus- palvelut
TULOSLASKELMA							
Toimintatuotot							
Myyntituotot	0	1 629 000	6 299 000	11 275 000	102 688 000	10 116 000	0
Maksutuotot	0	0	0	37 598 000	39 115 000	65 635 000	1 791 000
Tuet ja avustukset	0	32 304 000	10 000 000	0	5 425 000	2 000 000	2 786 000
Muut toimintatuotot	0	2 715 000	370 000	5 989 000	9 211 000	12 626 000	450 000
Toimintatuotot yhteensä	0	36 648 000	16 669 000	54 862 000	156 439 000	90 377 000	5 027 000
Sisäiset tuotot	2 418 400	275 836 900	10 571 000	0	28 682 100	0	6 430 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut							
Palkat ja palkkiot	1 257 000	65 313 000	16 454 000	261 958 000	409 096 000	194 259 000	25 180 000
Henkilösivukulut	295 400	16 044 900	4 049 000	64 913 200	101 387 200	48 464 300	6 230 300
Henkilöstökulut yhteensä	1 552 400	81 357 900	20 503 000	326 871 200	510 483 200	242 723 300	31 410 300
Palvelujen ostot	293 000	62 013 000	2 222 000	340 627 000	148 051 000	138 032 000	6 577 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	49 000	20 044 000	207 000	29 652 000	169 083 000	12 813 000	2 186 000
Avustukset	0	0	3 000 000	31 992 000	10 000	25 313 000	41 000
Muut toimintakulut	524 000	112 015 000	1 308 000	3 045 000	10 049 000	1 638 000	473 000
Toimintakulut yhteensä	2 418 400	275 429 900	27 240 000	732 187 200	837 676 200	420 519 300	40 687 300
Sisäiset kulut	0	0	0	114 265 400	137 613 500	63 930 400	8 129 100
Toimintakate	0	37 055 000	0	-791 590 600	-790 168 600	-394 072 700	-37 359 400
Valtion rahoitus	0	0	0	763 253 000	743 584 000	385 580 000	39 263 000
Rahoitustuotot ja kulut							
Korkotuotot	0	0	0	0	0	0	0
Muut rahoitustuotot	0	0	0	0	0	0	0
Korkokulut	0	5 925 000	0	0	0	0	0
Muut rahoituskulut	0	0	0	0	0	0	0
Nettorahoitustuotot+/-kulut-	0	-5 925 000	0	0	0	0	0
Vuosikate	0	31 130 000	0	-28 337 600	-46 584 600	-8 492 700	1 903 600
Poistot ja arvonalentumiset	0	31 130 000	0	1 917 000	12 342 000	952 000	1 859 000
Satunnaiset tuotot	0	0	0	0	0	0	0
Satunnaiset kulut	0	0	0	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0	0	0	-30 254 600	-58 926 600	-9 444 700	44 600

INVESTOINTIOSA

Investointisuunnitelmassa vuoden 2023 investointien pääpaino on palvelujen jatkuvuuden turvaamisen varmistavissa investoinneissa.

Investointiosassa esitetään investointeja koskevat tavoitteet, hankkeiden kustannusarviot ja niiden jaksottuminen suunnitelmavuosille sekä investointeihin saatavat rahoitusosuudet ja muut tulot. Investointisuunnitelma laaditaan talousarviovuotta ja sitä seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista hyvinvointialuekonsernin investoinneista ja niiden rahoituksesta. Tässä vaiheessa sitovina käsittelyssä on vuonna 2023 käynnissä olevat tai käynnistettävät investoinnit hyvinvointialueelle myönnetyn lainanottovaltuuden ehtojen mukaisesti. Rahoitusosaan vaikuttaa pysyvinä vastaavina toteutettavat investoinnit ja niitä vastaava lainanotto. Talousarvioon sisältyvän investointisuunnitelman tulee olla linjassa hyvinvointialueelle myönnetyn lainanottovaltuuden kanssa ja investointisuunnitelman tulee olla ministeriöiden hyväksymä ja siinä kuvataan myös sopimuksen kaltaiset investoinnit

Ensimmäisen investointisuunnitelman valmistelua tehtiin poikkeuksellisen vaillinaisin tiedoin. Nykyisiltä sote – järjestäjiltä ja pelastustoimelta pyydettiin suunnitelmaan pohjatietoja. Tietoja pyydettiin tulevista ja keskeneräisistä investoinneista, investointeja vastaavista sopimuksista, mahdollisista investointeihin liittyvistä rahoitusosuuksista sekä omaisuuden luovutuksista. Tietoja saatiin kuitenkin käyttöön vain hajanaisesti, sillä monessakaan kunnassa sosiaali- ja terveydenhuollon investointisuunnitteluun ei oltu panostettu lainkaan.

Vuoden 2023 investointi- ja rahoitusosat on laadittu hyvinvointialueen ministeriöille hyväksymismenettelyyn lähetetyn vuosien 2023-2026 investointisuunnitelman perusteella. Esityslistaa laadittaessa päätöstä vuoden 2023-2026 investointisuunnitelman hyväksynnästä ei ole saatu mutta oletuksena ennakkotietojen perusteella on, että Varhan suunnitelma tulee saamaan ministeriöiden hyväksynnän ja valmistelua on jatkettu tältä pohjalta.

Investointisuunnitelman yhteenveto vuosille 2023 - 2026 on esitetty alla olevassa taulukossa.

Investointisuunnitelma (1000 e)	2023	2024	2025	2026
Pysyvät vastaavat	86 333	121 715	68 619	116 564
Rakennukset	59 260	79 667	46 419	100 716
Laite- ja kalustohankinnat	27 073	42 048	22 200	15 848
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet				
Muut investoinnit				
Investointeja vastaavat sopimukset	113 697	58 185	47 099	45 303
Rakennukset	46 700	36 726	29 250	24 300
Laite- ja kalustohankinnat	1 807	3 269	1 789	2 223
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	20 290	18 190	16 060	18 780
Muut investoinnit				
Vuotuinen vuokravastuiden muutos	44 900			
Investointituet	9 560	15 383	5 223	

Rakennusinvestoinnit ja niiden perustelut

Investointisuunnitelmassa on eri vaiheissa olevia hankkeita. Seuraavassa taulukossa on pyritty kuvaamaan eri kohteiden tilannetta hyvinvointialueen vastuiden, sitoumusten ja päätöksenteon kannalta.

Investointisuunnitelma (1000 e)

Omaisuuslaji	Investointityyppi	Hankkeen nimi	TA 2023	SU 2024	SU 2025	SU 2026	Hankkeen tila	
Investointeja vastaavat sopimukset								
Rakennukset, merkittävät hankkeet								
		C-talo, Paimio		3 900	3 850		#	
		Ikääntyneiden perhehoitokylän tilatarveselvitys, Turku				4 500	5 000	##
		Jaanin paloasema, peruskorjaus/laajennus, Turku	3 100	4 000			##	
		keskuspaloasema, peruskorjaus, Turku		500	7 000	8 000	##	
		Krossin paloasema	10 000				**	
		Paraisten paloasema, peruskorjaus/uudisrakennus		100	3 000	4 000	##	
		Päihdehuollon monipalvelukeskus	13 924				**	
		Senioritalo Alhainen		8 900	8 800		#	
		Valkojärventien palvelutalo, Laitila	4 500	4 500			#	
		Vapaudenkadun palvelutalo, Loimaa	5 000	5 000			#	
		Yhteensä	36 524	26 900	27 150	17 000		
		Muut rakennushankkeet yhteensä	10 176	9 826	2 100	1 300		
		Investointeja vastaavat sopimukset, rakennukset, yhteensä	46 700	36 726	29 250	18 300		
		+	siirtyy hva:lle käynnissä olevana hankkeena sopimussirtona kunnasta					
		**	hankepäätös ja sopimus tehty kunnassa/hva:lla. Sopimuksen mukaan käynnistyy v. 2023 ä					
		#	ARA:n käsittelyssä, sitoudutaan käynnistämään, jos ARA myöntää avustusta					
		*	hankesuunnitteluvaiheessa, ei hankepäätöstä tai sopimusta					
		##	kriittiseksi tunnistettu kohde, ei hanke- tai toiminnallista suunnitelmaa					
Pysyvät vastaavat								
Rakennukset, merkittävät hankkeet								
		Muut pienet investoinnit vuosittain	3 000	3 500	3 500	3 500	=	
		Psykiatrian uudisrakennus vaihe 1	29 450	31 550	0	0	=	
		Psykiatrian uudisrakennus vaihe 2	400	4 000	5 250	25 050	-	
		Salon sairaala uudistaminen	12 185	17 220	9 660	11 697	-	
		T-sairaalan lisäosa	8 500	18 656	21 644	0	□	
		Uusi U-sairaala	0	500	2 000	3 000	□	
		Yhteensä	53 535	75 426	42 054	43 247		
		Muut rakennushankkeet yhteensä	5 725	4 241	4 365	1 041		
		Pysyvät vastaavat, rakennukset, yhteensä	59 260	79 667	46 419	44 288		
KAIKKI YHTEENSÄ			105 960	116 393	75 669	62 588		
		=	siirtyy hva:lle käynnissä olevana keskeneräisenä hankkeena					
		-	hankepäätös valt 14.12.2022, käynnistyy v. 2023 =>					
		□	hankesuunnitteluvaiheessa, ei hankepäätöstä					

C-talo, Paimio

Välimuotoista asumista. Uusi kohde, jossa kyseessä palvelurakenteen muutos. Vuokrasopimus, hankkeelle on haettu ARA-rahoitusta. Vuodelle esitetään 2024: 3 900 000 euroa ja vuodelle 2025 esitetään 3 850 000 euroa, yhteensä 7 750 000 milj. euroa.

Ikääntyneiden perhehoitokylän tilatarveselvitys, Turku

Uusi investointia vastaava sopimus, jonka aloitus vuonna 2025-2026.

Vuosille 2025 – 2026 esitetään määrärahaa seuraavasti: v.2025: 4 500 000 euroa, v. 2026: 5 000 000 euroa, yhteensä 9 500 000 euroa.

Senioritalo Alhainen

Korvaa laitoshoidtoa, hankitaan vuokrasopimuksella. Kohteelle on haettu ARA-rahoitusta. Vuosille 2024 ja 2025 esitetään määrärahoiksi 8 900 000 ja 8 800 000 euroa, yhteensä 17 700 000 euroa.

Valkojärventien palvelutalo, Laitila

Korvaa aikaisemman huonokuntoisen rakennuksen ja samalla puretaan laitoshoidtoa. Korvaava sopimus, ja hankkeelle on haettu ARA-rahoitusta. Vuosille 2023 -2024 esitetään määrärahoja seuraavasti: v. 2023: 4 500 000 euroa, v. 2024: 4 500 000 euroa eli yhteensä 9 000 000 euroa.

Vapaudenkadun palvelutalo, Loimaa

Korvaa Alastarolla olevan yksikön vuonna 2024. Hankitaan vuokrasopimuksella, ja kohteelle on haettu ARA-rahoitusta. Vuosille 2023 – 2024 esitetään määrärahaa seuraavasti: v.2023: 5 000 000 €, v.2024: 5000 000 €, yhteensä 10 000 000 euroa.

Psykiatrian uudisrakennus, vaihe 1, 2019 – 2024

Perustuu sairaanhoitopiirin kiinteistökannalleen laatimaan Masterplan-suunnitelmaan. Psykiatrian toiminnot ovat hajallaan lukuisissa eri kiinteistöissä ja paikkakunnilla. Tilat ovat huonokuntoisia ja sopimattomia nykyisten toimintojen tarpeisiin.

Toiminnallinen suunnittelu ja tarveselvitys valmistuivat elokuussa 2019. Rakennukseen sijoittuu psykiatrian vuodeosastohoito sekä niihin liittyvää avohoitotoimintaa. Tarveselvityksen mukainen kokonaislaajuus on noin 41 907 brm² ja rakentamiskustannukset yhteensä arviolta 113 000 000 euroa. Uudisrakennus sijoittuu sairaanhoitopiirin kaupungilta vuokraamalle ns. Mikron tontille. Hankkeen toteuttaminen on jaettu kahteen rakennusvaiheeseen. Vaiheen 1 hankesuunnitelma on hyväksytty VSSHP:n valtuustossa marraskuussa 2020. Hankkeen perustusrakka käynnistyi vuoden 2022 alussa ja rakentaminen elokuussa 2022. Hankkeen toteuttamiskustannuksiin vaikutti Ukrainan sodan aiheuttama epävarmuus ja kustannusten nousu ensimmäisen

vaiheen rakentamiskustannukset ovat enintään 77 000 000 €. Aluehallitus antoi Vsshp:lle luvan käynnistää rakentaminen kokouksessaan 28.6.2022. Vuosille 2023 ja 2024 esitetään määrärahoiksi 29 450 000 euroa ja 31 550 000 euroa.

Psykiatrian uudisrakennus, vaihe 2, 2023 – 2027

Perustuu Masterplan-suunnitelmaan. Psykiatrian uudisrakennuksen vaihe 2 on mahdollista käynnistää kaavamuutoksen jälkeen. Kaavamuutos on viivästynyt eikä 2 vaihe voi edetä hankesuunnitelman mukaisessa aikataulussa. Hankkeen toteuttaminen edellyttää psykiatrian toiminnallisen suunnitelman ja tilatarvearvion päivittämistä. Hankkeen 2-vaiheesta tehdään oma hankesuunnitelma, jonka perusteella tehdään lopullinen investointipäätös. Toisen vaiheen laajuudeksi on arvioitu 20 000 brm² ja rakentamisen kokonaiskustannuksiksi ilman irtaimistokustannuksia 70 000 000 €. Kustannukset on päivitetty syyskuun 2022 hintatasossa (Haahtela-indeksi 109,0). Vuosille 2023 -2026 esitetään määrärahaa seuraavasti: v. 2023: 400 000 euroa, v.2024: 4 000 000 euroa, v. 2025: 5 250 000 euroa, v.2026: 25 050 000 euroa ja V.2027 33 050 000 €.

Salon sairaala, uudistaminen, 2019-2027

Perustuu Masterplan-suunnitelmaan. Salon sairaalakampuksen uudistushanke lähti liikkeelle toiminnallisten muutosten tarpeesta sekä rakennusten huonokuntoisuudesta johtuvasta peruskorjaustarpeesta. Salon kaupungilla ja VSSHP:llä on syntynyt ajatus peruskorjauksen myötä mahdollistuvasta toimintojen yhdistämisestä ”yhden luukun” periaatteella.

Hankkeen tilaohjelma on 8 020 hym², joista 7 341 hym² sisältyy uudisrakennusosaan ja loput 679 hym² peruskorjattaviin vanhoihin tiloihin. Vanhoja rakennusosia puretaan yhteensä 17 685 brm², jolloin sairaala-alueen bruttopinta-ala pienenee noin 2 500 brm².

Hankesuunnitelmaan perustuva kustannusarvio on 59 952 000 € euroa ilman vanhojen rakennusosien purkukustannuksia. Kustannukset on tarkistettu syyskuun 2022 (Haahtela-indeksi 109,0) kustannustasossa ilman kustannusnousuvarausta.

Vuosille 2023 – 2027 esitetään määrärahaa seuraavasti: v.2023: 12 185 000 euroa, v. 2024: 17 220 000 euroa, v.2025: 9 660 000 euroa, v. 2026: 11 697 000 euroa ja v. 2027: 9 190 000 euroa.

T-sairaala lisäosa uudisrakennus, 2023-2025

T-sairaalan lisäosa on osa masterplan-suunnitelmaa, jolla mahdollistetaan teknisen käyttöikänsä jo ylittäneen U-sairaalan tyhjentämisen ja purkamisen ja muut masterplan-suunnitelman mukaiset erikoissairaanhoidon akuutit tilaratkaisut. T-lisäosaan sijoittuva toiminta on suunniteltu yhdessä toimialuejohdon ja sairaalan toiminnallisen johdon kanssa, ja siinä on huomioitu myös muita sairaala-alueella tarvittavia tilaratkaisuja.

Hankkeen laajuus on noin 13.000 brm² ja alustava kustannusarvio syyskuun 2022 hintatasossa 48 800 000 euroa. Kustannusarviota tarkentuu hankesuunnitelman laatimisen yhteydessä.

Vuosille 2023 – 2025 esitetään määrärahaa seuraavasti: v.2023 8 500 000 €, v.2024: 18 656 000 € ja v.2025 21 644 000 €.

Uusi U-sairaala, 2025-2030

Masterplan suunnitelmaan sisältyy U-sairaalan uudisrakentaminen. Valittu skenaario (SK3, ns. uudisrakennusskenaario) perustuu siihen, että nykyinen U-sairaala puretaan mahdollisimman pian Majakkasairaalan käyttöönoton jälkeen ja tilalle rakennetaan tarvittavan kokoinen uudisrakennus, jonka alustavasti arvioidaan valmistuvan vuoden 2030 lopussa. Ennen U-sairaalan purkua on rakennettava T-sairaalaan laajennusosa, johon sijoitetaan Majakkasairaalan käyttöönoton jälkeen U-sairaalaan jäävä toiminta ja tehdään muut tarvittavat toimintojen järjestelyt. Uudisrakentamisen jälkeen voidaan luopua mm A-sairaalan ja kirurgisen sairaalan tiloista. Masterplanin mukainen kustannusarvio hankkeelle on 148 000 000 syyskuun 2021 hintatasossa. Vuosille 2024 -2027 esitetään määrärahoja seuraavasti: v. 2024: 0,5 milj. euroa, v. 2025: 2,0 milj. euroa, v. 2026: 3,0 milj. euroa, v. 2027: 10,0 milj. euroa.

Paloasemainvestoinnit

Paloasemat ovat pääosin kuntien omistuksessa. Paloasemaverkon kehittämistä ja palveluverkkosuunnitelman toteutusta tehdään jatkossakin yhteistyössä kuntien kanssa, joten kiinteistöinvestointeja hyvinvointialueen talousarviossa paloasemiin ei ole.

Muut pienet rakennushankkeet ja kiinteistölaitehankinnat vuosittain

Tyksin kantasairaalan ja muiden hyvinvointialueen kiinteistöjen pienempiä rakennus-, korjaus- ja kunnossapitohankkeita varten on talousarviossa ja -suunnitelmassa vuodelle 2023 varattu 3,0 milj. euron määräraha.

ICT –investoinnit ja investoinnit muihin aineettomiin hyödykkeisiin

Omaisuuslaji	Investointityyppi	Hankkeen nimi	TA 2023	SU 2024	SU 2025	SU 2026
Investointeja vastaavat sopimukset						
	ICT ja muut aineettomat hyödykkeet					
		Asiakas- ja potilastietojärjestelmien konsolidointi	2 000	3 000	1 000	1 000
		Asiakas- ja potilastietojärjestelmien päivitys (G3-yhteistyössä)	1 000	500	4 000	3 000
		Tietolähdeintegraatioiden toteutus ja harmonisointi	1 500	1 500	1 500	1 000
	Yhteensä		4 500	5 000	6 500	5 000
	ICT ja muut aineettomat hyödykkeet yhteensä		15 790	13 190	9 560	5 660
KAIKKI YHTEENSÄ			20 290	18 190	16 060	10 660

ICT-investoinnit, perustelut:

ICT-investointien osalta suunnittelun pohjana ovat olleet sairaanhoitopiirin kehitystiekartta sekä tiedossa olevat, kunnilta siirtyvät hankkeet. Hyvinvointialueelle siirtymistä suunniteltaessa ensisijaisena tavoitteena on turvata toiminnan jatkuvuus, erityisesti henkilöstön palkanmaksu sekä palvelujen saatavuus. Tulevien vuosien investointisuunnittelussa merkittävimmät hankkeet liittyvät asiakas- ja potilastietojärjestelmien sekä asiakas- ja potilastietokantojen mahdollisimman nopeaan yhdistämiseen ja konsolidointiin, joka antaa pohjaa yhtenäisille toimintamalleille, hallittavuudelle ja turvallisuudelle. Muiden ICT-hankkeiden suunnittelussa on huomioitu hyvinvointialueen strategian toteuttamisen kannalta välttämätön tiedolla johtamisen kokonaisuudistus sekä etäasioinnin ja -hoidon kehittäminen.

Laite- ja kalustoinvestoinnit

Omaisuuslaji	Investointityyppi	Hankkeen nimi	TA 2023	SU 2024	SU 2025	SU 2026
Investointeja vastaavat sopimukset						
	Laitteet ja kalusto, merkittävät					
		Ambulanssit	600	600	600	600
		Ambulanssit, ensihoito		1 440		
	Yhteensä		600	2 040	600	600
	Muut laitteet ja kalusto yhteensä		1 207	1 229	1 189	1 623
Investointeja vastaavat sopimukset, laitteet ja kalusto, yhteensä			1 807	3 269	1 789	2 223
Pysyvät vastaavat						
	Laitteet ja kalusto, merkittävät					
		Angiografialaitteisto 1-suunn.	1 020	0	0	0
		Hybridisalin angiolaitteiston uusiminen	1 200	0	0	0
		johtoautot	350		300	
		Kahden kuvantamisohjauksjärjestelmän uusinta	0	1 500	0	0
		Kiestra WCA-3 (SCU uusittava 2025) (aikaistettu vuodella)	0	0	50	0
		Leikkausrobotti (2.), vanhan korvaava	0	1 200	0	0
		Magneettikuvauslaite (aera/sola fit) K940/AD2	0	0	1 500	0
		Magneettikuvauslaite (avanto fit) K940/AD2	1 530	0	0	0
		Magneettikuvauslaite (ingenia 1.5T) K141/TKS	0	1 500	0	0
		Magneettikuvauslaite (ingenia 3T) K947/TG3	0	1 950	0	0
		Magneettikuvauslaite (REKKA)	0	0	0	1 500
		Magneettikuvauslaitteen uusinta	0	0	2 000	0
		Osastokuvauskone K942	0	720	180	360
		PET/TT	0	0	1 850	0
		P-sairaala, ensikertaista kalustamista	288	3 825	0	0
		sammutusautot	1 500			670
		Sädehoitolaitteen uusinta (H3)	2 800	0	0	0
		Sähköpyörätuolit 15 kpl a hinta 15 000	225	225	225	225
		säiliöautot		1 200	620	620
		Tietokonetomografia K941/T4	1 350	0	0	0
		Tietokonetomografia K942 /päiv	0	1 500	0	0
		Tietokonetomografia K945/U/T3	0	1 020	0	0
		Tietokonetomografia K946/Tmp	1 500	0	0	0
		Tietokonetomografialaitteen uusinta	1 500	0	0	0
		öljyntorjunta-alukset E-luokka		900	900	900
		öljyntorjunta-alukset F-luokka	1 500			
		öljyntorjuntakalusto	200	200	200	200
	Yhteensä		14 963	15 740	7 825	4 475
	Muut laitteet ja kalusto yhteensä		12 110	26 308	14 375	11 373
Pysyvät vastaavat, laitteet ja kalusto yhteensä			27 073	42 048	22 200	15 848
KAIKKI YHTEENSÄ			28 880	45 317	23 990	18 071

Laite- ja kalustohankinnat, perustelut:

Merkittävät hankkeet ovat pääsääntöisesti Tyks/sairaalapalvelujen olemassa olevan kalusto- ja laitekannan uusintaa. Vuonna 2024 valmistuvan Psykiatrisen sairaalan ensikertainen kalustaminen näkyy omana rivinä suunnitelmassa.

Pelastustoimen alueen palvelutasopäätöksessä 2021–2024 on määritelty pelastuslaitoksen investointitaso ja vuosittaiset investoinnit pohjautuvat tähän. Keskeistä jatkuvasti uusittavaa kalustoa johto- ja sammutusautot ja muu palotorjuntakalusto. Pelastuslaitos on valmistellut päätöksenteon tueksi raskaanajoneuvokaluston kierrätysuunnitelman ja vähentänyt kaluston asetettuun minimitasoon. Pelastustoimen investointeihin kuuluu myös öljyntorjuntakaluston hankinnat. Öljyntorjunta on pelastustoimen lakisääteinen tehtävä, jonka rahoitus tulee turvata tavalla tai toisella. Kalusto on pääosin hankittu omaan taseeseen.

RAHOITUSOSA

Rahoituslaskelmassa kuvataan, miten toiminnan edellyttämä rahoitustarve katetaan. Toiminnan rahoitustarvetta ei saa kattaa pitkäaikaisella lainalla. Investointeja varten hyvinvointialue voi ottaa pitkäaikaista lainaa, jos valtioneuvosto on antanut siihen valtuuden hyvinvointialuelain §15 mukaisesti. Investoinnit on yhteen sovitettava myönnettyyn lainanottovaltuuteen.

Rahoituslaskelma kuvaa rahavarojen käyttöä investointimenoihin ja osoittaa rahoituksen rahavirran muutokset.

Vuonna 2023 tulorahoitus ei talousarvioesityksen mukaan riitä kattamaan käyttötaloutta eikä nettoinvestointeja vaan rahoitusali jäämä on noin 136,7 miljoonaa euroa. Toiminnan rahavirta on alijäämäinen 50,4 miljoonaa euroa ja investointien rahavirta 86,3 miljoonaa euroa. Olemassa olevien lainojen lyhennyksiä on 41,7 miljoonaa euroa. Lainakanta kasvaa 136,7 milj. euroa.

Vuoden 2023 lopussa hyvinvointialueella on pitkäaikaista lainaa noin 358,1 milj. euroa. Alijäämäisen talousarvion vuoksi varaudutaan riittävän maksuvalmiuden turvaamiseksi ottamaan lyhytaikaisia lainoja. Maksuvalmiutta hoidetaan valtuuston vahvistaman luottolimiitin puitteissa. Maksuvalmiutta tasoittaa myös valtion rahoituksen tasainen kassavirta. Hyvinvointialueen rahoitus maksetaan kuukausierinä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä.

Rahoituslaskelma hyvinvointialuetasolla on esitetty alla olevassa taulukossa.

	Talousarvio- esitys 2023	Suunnitelma 2024	2025
INVESTOINTILASKELMA			
Investointimenot			
Rakennukset	59 260 000	79 667 000	46 419 000
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Koneet ja kalusto	27 073 000	42 048 000	22 200 300
Muut käyttöomaisuushankinnat			
Investointimenot yhteensä	86 333 000	121 715 000	68 619 300
Investointitulot			
Rahoitusosuudet investointeihin			
Pysyvien vastaavien luovutustulot			
Investointitulot yhteensä	0	0	0
Investoinnit netto	86 333 000	121 715 000	68 619 300
RAHOITUSLASKELMA			
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	-50 381 300	57 414 300	150 367 000
Satunnaiset erät			
Tulorahoituksen korjauserät			
Toiminnan rahavirta yhteensä	-50 381 300	57 414 300	150 367 000
Investointien rahavirta			
Investointimenot	86 333 000	121 715 000	68 619 300
Rahoitusosuudet investointimenoihin			
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot			
Investointien rahavirta yhteensä	86 333 000	121 715 000	68 619 300
Toiminnan ja investointien rahavirta	-136 714 300	-64 300 700	81 747 700
Rahoituksen rahavirta			
<u>Antolainauksen muutokset</u>			
Antolainasaamisten lisäys-			
Antolainasaam.vähenns +			
<u>Lainakannan muutokset</u>			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys +	86 333 000	121 715 000	88 216 800
Pitkäaikaisten lainojen vähennys -	-41 672 000	-47 427 000	-55 542 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos -/+	92 053 300	-9 987 300	49 072 900
Lainakannan muutokset yhteensä	136 714 300	64 300 700	81 747 700
<u>Oman pääoman muutokset -/+</u>			
<u>Muut maksuvalmiuden muutokset</u>			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset -/+			
Vaihto-omaisuuden muutos -/+			
Saamisten muutos -/+			
Korottomien velkojen muutos -/+			
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	0	0	0
Rahoituksen rahavirta yhteensä	136 714 300	64 300 700	81 747 700
Rahavarojen muutos	0	0	0